

DOMOVINA

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Knaflcova ulica 5/
Uredništvo „Domovine“, Knaflcova ulica 5/II., telefon 3122 do 3128

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za iz-
zemsstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din,
Amerika letno 1 dolar. — Račun poštna hranilnica, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

V novem letu

Poziv na naše prijatelje — Zlohotna gonja proti našemu listu ne bo rodila sadu

Brez posebne reklame, največ s prijateljsko pomočjo, se je naša «Domovina» razširila, tako da ima svoje bralce in bralke po vsej Dravski banovini, v delih Savske banovine in pa povsod, kjer se nahajajo naši izseljenci, tako v Nemčiji, Franciji, Belgiji, Holandiji, Luksemburgu, Kanadi, Zedinjenih državah, Argentinu, Braziliji in v drugih državah.

Mnogi tisoči rojakov so naši zvesti naročniki, ki bodo vedno in povsod branili svoj časopis,

ker so spoznali, da jih «Domovina» ne samo kratkočasí, nego jim je v mnogih malih in velikih neprilikah življenja tudi najboljša svetovalka.

Zato tudi vsa zlobna gonja proti našemu listu ne bo zaleгла ničesar. Bralci in bralke so priča, da «Domovina» ni protiverska,

kakor jo še vedno hočejo prikazati ljudem posamezni duhovniki, ki kljub temu, da ni več političnih strank, še uganjajo nekako zakotno politiko.

Kakor nam poročajo z dežele, je bil tudi letošnji adventni čas v cerkvi čas boja proti naprednim časopisom. Mislili smo, da bo letos ta nekaj desetletij sem grda in za cerkev prav nič primerna razvada potihnila in prenehala, pa smo se motili. Zlasti je dosti duhovnikov na deželi zlorabilo spoved za agitacijo proti našim listom. Z najneverjetnejšimi rečmi so ti duhovniki grozili ljudem, ki so naročniki «Domovine» «Jutra» in «Slovenskega Naroda», da bi jih pripravili do tega, da te liste opuste. Tudi z mnogih prižnic se je glasila enaka beseda. Marsikje božje besede sploh nisi čul, nego samo strastno in besno gonjo proti časopisju, ki svoječasno ni zagovarjalo tiste stranke, kateri so oni pripadali. To se pravi, da ta gospoda

še vedno uganja nekako politiko, česar ne bi smela.

Da to dejstvo politiziranja nekako prikrije, govori o protiverstvu in laže, da so ti časopisi protiverski.

Na ta način se le izpodkopava vera, ker vendar bralci teh časopisov, zlasti «Domovine», vidijo sami, da njihov dušni pastir laže. Torej se nam ni treba nič zagovarjati, pač pa prosimo naše prijatelje, naj nam javijo vse take primere. Z novim letom je stopil v veljavo nov kazenski zakon, ki

določa stroge kazni za politiziranje v cerkvi.

Če ne bo miru, bomo prisiljeni posluževati se zakonske zaštite.

Toda pustimo to gonjo, ki se poraja le v hudobnih ljudeh. Mi se ne bomo mnogo ukvarjali s temi ljudmi, ker je škoda papirja in črnila. Naših čitateljev ni treba prepričevati, kaj je res in kaj ni. Da bodo novi naročniki kljub temu

prihajali, za to boste skrbeli naši neomajni prijatelji, ki

boste, kakor smo vas že večkrat prosili, ob novem letu gotovo pridobili vsaj enega novega naročnika.

Vsak naš naročnik naj sklene pri sebi, da ne bo prej miroval, dokler ne izpolni svoje častne naloge, ki mu jo nalaga naša prošnja.

Za posebno marljive nabiralece naročnikov in naročnic pa imamo, kakor vsako leto,

tudi letos pripravljene številne nagrade v lepih knjigah.

Hitite torej, da zberete čim prej in čim večje število naročnikov, da dobite še v teku zime lepe, zabavne knjige. Glejte tudi vedno, da bodo pridobljeni novi naročniki takoj plačali naročnino. O tem, da

imamo pripravljene za «Domovino» v novem letu številne izredno napete in zanimive povesti,

smo že pisali. To povejte tudi vsem prijateljem in znancem, ki še niso naši naročniki in ki jih hočete pridobiti za nas.

V tej želji, da naši prijatelji ne pozabijo na nas, kakor mi ne bomo nanje, želimo naročnikom in naročnicam srečno novo leto!

Gorenjske živinorejske zadeve

Tri važna zborovanja v Kranju

V Kranju so se vršila dne 23. decembra tri zelo važna gospodarska zborovanja. Prva je zborovala Živinorejska skupina za kranjski okraj

o načrtu za pospeševanje in širjenje živinorejskega združništva v teku zime.

Na poročilo in predlog kmetijskega referenta Sustiča se bodo priredila v teku zime živinorejska in združna propagandna predavanja v vseh važnejših živinorejskih središčih z namenom, da se pripravijo pogoji za nove živinorejske zadruge. V poštev pridejo okoliši Olševk, Senčur, Smlednik-Trboje, Cerklje-Bernik, Trstenik-Goriče, Sveta Katarina pri Trziču, Poljane-Trata in Sorica. Kjer so že dani temeljni pogoji za delovno živinorejsko zadruge (število živine, združni smisel, pašniki, sposobni voditelji), se naj taka zadruga takoj ustanovi. Kjer pa pogoji niso dani, tam se bodo skušali najprej ustvariti ti pogoji s pripravljanim delom.

Drugo zborovanje so priredile agrarne operacije za dravsko banovino in se je vršilo kot seja planinskih odborov za okraja Kranj in Radovljico. Udeležili so se ga šef pokrajinske komisije za agrarne operacije vladni svetnik Oton Detela, agrarni komisar Pokorn, ravnatelj Kmetijske družbe inž. Lah, Anton Cvenkel, Jakob Jan, inž. Pirce, kmetijski referent Sustič in inž. Eiselt. Razpravljalo se je v podrobnem

o ukrepih za pospeševanje planšarstva in planin,

o načrtih za melioracije, o raznih podporah itd. Na tem polju je še ogromno dela. Zbor je zavzel stališče, da se naj podpirajo z denarjem zlasti

one planinske edinice, ki so se že izkazale z uspešnim lastnim delom in žrtvami, kakor n. pr. Nemški Rovt in drugi.

Tretje je bilo zborovanje Pasemskega okrožja za rejo gorenjskega pingavskega goveda. Okrožni predsednik Anton Cvenkel je podal izčrpno poročilo

o pasemskih in pospeševalnih vprašanjih pri govedoreji.

Razvila se je temeljita razprava glede nekaterih načelnih vprašanj, v katero so posegli gg. Jan, Bugar, dr. Basaj, inž. Lah, Eiselt, Sustič in Ovsenik.

Ob zaključku je bila izražena želja, naj novi okrajni kmetijski odbori nadaljujejo dosedanje plodonosno delo okrajnih živinorejskih odborov

po dosedanjih načelih in načinih, ker je to glede na dejanske razmere neobhodno potrebno. Na drugi strani pa naj se z vsemi silami pospešujejo obstoječe živinorejske zadruge in ustanovljajo nove povsod tam, kjer je pričakovati uspešnega delovanja. Pri ustanavljanju novih živinorejskih združ pa se naj postopa zelo previdno,

da se ustvarijo le delazmožne organizacije, ne pa take, ki bi ostale samo na papirju.

Poudarjena je bila nujna potreba nastanitve mlečno-kontrolnega asistenta za gorenjsko okrožje, zlasti pa potreba najstrožjih ukrepov za zatiranje zakotnih bikov, ker drugače so vse žrtve za pospeševanje živinoreje brez pomena. Prihodnje zborovanje pasemskega okrožja se bo vršilo meseca maja.

Zanimiva delavska pravda v Mariboru

Te dni se je vršila pred okrožnim sodiščem v Mariboru zanimiva prizivna razprava, ki je podala važno načelno odločitev glede odpušcanja delavskih zaupnikov v obratu. Meseca januarja t. l. je Franc Derwuschek, tovarnar v Lajteršbergu pri Mariboru, odpustil dva delavska zaupnika in vložil nato proti njima tudi tožbe na izpraznitev službenega stanovanja. Delavska za-

upnika pa sta se proti tej tožbi branila s trditvijo, da ju je tovarnar Derwuschek odpustil le zaradi tega, ker sta delavska zaupnika in je zavoljo tega odpust po zakonu o zaščiti delavcev neupravičen ter sta v smislu zakona o zaščiti delavcev še vedno v službi Derwuscheka in imata tudi pravico do stanovanja.

Proti odpustu se je pritožila tudi Delavska zbornica pri Inspekciji dela, ki pa je po inspektorju inž. Ivo Sorliju Derwuschku odpust delavskih zaupnikov odobrila. Proti tej odobritvi sta se delavska zaupnika pritožila na ministristvo socialne politike, ki je nedavno tudi odločilo ta odpust.

Okrajno sodišče je zato tožbi Fr. Derwuschke ugodilo in obsodilo delavska zaupnika na izpraznitev stanovanja, češ, da je odpust potrjen po inspekciji dela in zaradi tega nimata več pravice do stanovanja. Podrobneje se prvo sodišče v zadevo sploh ni spuščalo.

Proti tej sodbi sta vložila zaupnika priziv na okrožno sodišče in se je te dni vršila prizivna razprava v tožbi delavskega zaupnika F. K. Senat je obstojal iz predsednika višjega sodnega svetnika dr. Pichlerja, sodnih svetnikov dr. Vidoviča in Iv. Serneca. Zastopnik delavskega zaupnika dr. Reisman je izvajal, da bi smel delodajalec Franc Derwuschek odpustiti delavska zaupnika le tedaj, če bi dokazal, da ju ni odpustil zaradi izvrševanja zaupniških poslov. Toženi delavski zaupnik pa je celo sam ponudil dokaze, da ga je Derwuschek odpustil samo zaradi tega, ker sploh ne trpi v svojem obratu delavske strokovne organizacije, najmanj delavskih zaupnikov, in je kratko pred odpustom v tovarni celo nabil poseben razglas, v katerem je trdil, da ne trpi nobene organizacije v obratu. Odločba inspekcije dela o odobritvi ne more biti podlaga za sodno razsojo, ker inspekcija dela ni izvedla potrebnega postopka, da bi zadevo razčistila, ko v sporu s tovarnarjem zaradi odpusta prizadetih zaupnikov niti ni zaslišala. Ministristvo socialne politike pa se je naslonilo samo na poročilo inspektorja dela, ki je hvalil Derwuscheka, a slednji je napravil na ministristvo vlogo s podpisom svojih uradnikov, v kateri je neresnično dolžil delavska zaupnika, da sta bila vodji komunističnega gibanja v njegovem obratu, zaradi podobnega očitka komunizma pa je bil tovarnar Derwuschek pred istim okrajnim sodiščem pravomočno obsojen, ne da bi mogel kakorkoli dokazati komunizem toženih delavskih zaupnikov.

Prizivno sodišče je ugodilo prizivu toženega delavskega zaupnika F. K., prvo sodbo razveljavilo in vrnilo zadevo v izpolnitev postopanja

in novo razsojo. Prizivno sodišče je v svojih razlogih ugotovilo, da odlok inspekcije dela ni mero-dajen za odpust delavskega zaupnika. Inspekcija dela lahko razsoja le o tem, kdo more biti delavski zaupnik, stvar sodišča pa je, da samo ugotovi, ali je bil odpust delavskega zaupnika v smislu zakona o zaščiti delavcev upravičen ali ne. Le v primeru, da delodajalec dokaže, da ni odpustil zaupnika zaradi izvrševanja zaupniških poslov, mu bo smel odpovedati tudi naravno stanovanje. Enako je že enkrat odločilo v podobnem primeru spora med delavskim zaupnikom in mehiškim rudnikom, najvišje sodišče, Stol sedmorice v Zagrebu.

Politični pregled

Preteklo leto pomenja v zgodovini razvoja naše države

mejniki med slabimi in boljšimi časi.

S kako mešanici občutkov smo stopili v lansko novo leto, ko so bile po božiču dosegle strankarske strasti svoj višek ter že ogražale najdragocenejšo pridobitve naše borbe za ujedinjenje in osvobodjenje. Kdor je gledal v tistih dneh v bodočnost našega naroda in nam tako drage jugoslovenske zemlje, tega je bolelo srce, ker je videl, da drvita narod in država v propast.

6. januarja pa je

izrekel naš modri kralj Ujedinitelj svojo veliko besedo

ter z odločno kretnjo zavrgel deset let žalostne preteklosti, polne nesloge in bratskih borb ter pokazal narodu pot v lepšo bodočnost, vredno žrtv, katere so darovali na oltar domovine najboljši sinovi zemlje v letih strahotne svetovne vojne. Odločna je bila kretnja modrega vladarja in narod jo je razumel ter se oklenil njega, ki mu je bil najboljši porok za to, da bo izvršil ogromno nalogo, ki si jo je naložil. Čez noč so bili pozabljeni strankarski prepiri in s trdno voljo se je uprl ves narod v državni voz, da ga potegne iz blata, v katerega so ga zapeljali strankarji, ki so videli pred seboj samo korist svoje stranke ter pri tem prodajali za perišče leče našo bodočnost.

Po odstranitvi zlih posledic, ki so jih zakrili naši upravi slabi desetletni gospodarji, se je pristopilo k sprejemanju in izdajanju zakonov

ter se izvršilo na tem polju v enem letu izredno mnogo. Izdane so bile odredbe, ki bi bile še pred meseci nemogoče, in bil je uveden red tam, kjer je prej kraljevala največja zmešnjava, po kateri smo zasloveli po vsem svetu. Narod in inozemstvo sta gledala in razumela napore za preosnovanje naše države.

Razoračarani so postali samo naši neprijatelji,

ki so se za časa najhujših časov naših bratskih sporov že veselili in pili na to, kako bodo brez težave razdelili našo prelepo domovino ter komaj osvobojenemu narodu naložili nov suženjski jarem. Poskusili so na vse načine zavirati in onemogočiti veliko delo narodnega pomirjenja ter ureditve države na zdravi in dobri podlagi. Niso se strašili žrtv in stroškov. Bilo pa je vse zamašeno.

3. oktobra je bil položen nov kamen, kažipof v lepšo in boljšo bodočnost, ko je proglasil kralj naš davni sen za dejstvo

ter prekrstil SHS v ponosno ime Jugoslavija.

To dejstvo je odjeknilo po vsej Jugoslaviji z največjim navdušenjem. Dvignil se je ponosni jugoslovenski Zagreb in za njim hrvatski del našega naroda, ki je poslal kralju svoje predstavnike, da mu izrazijo zahvalo za veliki čin ter polože prisego zvestobe za vse čase.

Nas, ki

smo bili od prve številke «Domovine» iskreni borci za jugoslovensko misel in smo oznanjali njen evangelij v časih, ko smo bili zavoljo tega preganjani

celo od takih, ki hočejo danes biti večji in boljši Jugoslaveni kakor smo mi, ta veliki preobrat iskreno veseli. Ne veseli pa nas samo, ker je beseda postala meso s proglasitvijo Jugoslavije in sprejemom načela narodnega in državnega edinstva, temveč tudi to, da so vsi naši tisočeri prijatelji doma in še daleč izven domovine, kjer si s trdom služijo jugoslovenski sinovi svoj

SOTESCAN:

Nevesta roparskega poglavarja

(Povest iz starih časov.)

(Konec.)

Radovedno so se postavili pred skalo in zrl nepremično v odprtino, pripravljeni na vsako razočaranje.

«Vitez, vitez!» so vzkliknili, čim so ga zagledali ter ga začeli glasno pozdravljati.

«No, ali mi zdaj verjamete?» je spregovoril, ko se je dvignil iz votline. «Kaj ne, da niste pričakovali, da me boste našli tukaj v roparskem brlogu. Vedel sem, da vas bom iznenadil.»

«Joj, pa v takšni obleki!» se niso mogli nadejati.

«Tako je moralo biti,» jim je pričel razlagati svoje načrte, ki so rodili tako krasne uspehe. Sam je dvomil, da se bo tako gladko izteklo.

Iz brloga je prilezel Oven, katerega so bariči spoznali, saj so ga videli pred dnevi na Grmilju. Njegovo poročilo je preprečilo roparski napad na graščino. Pripovedovali so, kako so zajeli roparje pri vlomilnem delu. Ujeli so poglavarja z brazgotino na temenu in še nekatere druge, ki so se hoteli bojevati. Večina pa je ubežala. Brž so zasledili konje ter jo udrili za njimi v gozdove. Vso pot so jih imeli pred očmi, tu pa so izginili v votlino.

«Pribežali so v varno zavetje,» koder ni vrtnitve, se je vitez porogljivo nasmehnil. «V brezno sva jih shranila...»

Oven jim je pokazal krvavo sekuro in prišel iz brloga orodje, s katerim so povečali vhod

v votlino. Več se ni bilo treba sklanjati in plezati po kolenih, odprtina je bila široka in primerna človeški velikosti.

«Zdaj pa kar naprej, da vidite moje kraljestvo», jih je povabil v duplino. «Roparsko gnezdo je razdeljano.»

Ogledali so brlog in njegove posamezne oddelke, strmeči nad naropanim bogastvom. Vse to pa jih ni popolnoma zadovoljilo. «Kje je Milena?» so se radovedno ozirali okrog sebe.

Oven je ukresal luč in prižgal smoleno bakljo. Svetil je vitezu do stopnic, na katerih se je kmalu prikazala njegova zaročenka. Globoko so se ji priklonili, burnega vzklikanja in pozdravljanja ni bilo ne konca ne kraja. Zdelo se jim je kot prikazen — živa slika iz pravljice dežele. Njen pogled je sličil skrivnostni zvezdi, ki ozdravlja utrujenost in težave. Obličje ji je bilo belo ko sneg — edino znamenje pretrganega napora.

V sobani so se pokrepčali in porazgovorili, Marjeto je čakalo dovolj posla, preden jih je pogostila. Nabralo se jih je precejšnje število; prišli so tudi tlačani, ki so lovili roparje med skalovjem. Tudi te je bilo treba nasiti, da niso opešali pri nakladanju plena na voz, ki so ga našli v manjši votlini spodaj ob vznožju griča. Iztaknili so tudi grajske konje, roparskega hlapca pa so zvezali in odvedli na Grmilje.

Pred odhodom so zasuli vhod v brlog s kamenjem, nabranim pod razvalinami na pobočju. Kamenje so zametali s prstjo in zasadili s trnjem, tako so zabrisali pot pod razvaline. Na stezo do brloga so navalili težke skale.

V dolini pri studencu je čakal ukradeni grajski voz, ozaljšan z gozdnim cvetjem in zelenjem. Nanj so posadili Mileno in Marjeto, vitez pa je zmagovito

valno jezdil naprej na čilem vrancu. Na mršavih konjih iz roparskega brloga so jezdili zadaj za vozom grajski služabniki z vrečami napljenjenega imetja. Sledila jim je truma tlačanov.

Na najhitrejšem konju je odjezdil grajski barič, naznaniti graščaku prihod Milene. Konj je bil lastnina roparskega poglavarja. Kakor srna jo je ubiral po ozkih razdrapanih stezah čez skalovje in strmine. Izvežbal ga je poglavar, nihče drug ga ni smel zasesti.

Graščak se je razjokal od veselja, ko je prejel težko pričakovano poročilo. Ves se je tresel od nestrpnega hrepenenja. Brž je dal napreči konja ter se popeljal naproti.

Mahoma se je po okolici raznesla vest, da prihajata Milena in Julijan iz roparskega brloga. Izvedelo pa se je tudi, da je roparsko gnezdo popolnoma razdeljano. Novica je pomirila prebivalce, zbegane zavoljo nočnega napada na graščino. Bali so se za svoje imetje, zdaj pa je odstranjena vsa nevarnost. Zavest, da je ujet roparski poglavar, jih je prevzela z glasnim zadovoljstvom.

Skoro na istem mestu, kjer je bila Milena ugrabljen, sta se srečala z očetom. Prizora ni mogoče opisati. Kriknila sta ter se oklenila drug drugega, od veselja sta jokala. Ljudstvo se je trlo okrog voza ter ju ginjeno opazovalo.

Vasi, koder so se pomikali vozovi, so bile praznično ozaljšane, pot je bila posuta s cvetlicami, vaščani so plezali na drevesa in pozdravljali Mileno. Mlado in staro se je veselilo njenega prihoda, najbolj pa siromaki, ki so bili ta dan bogato obdarovani. S sivolasi graščakom se je radovala vsa okolica, vsak mu je privoščil to veselje na stara leta.

vsakdanji kruh, spoznali, da je imela «Domovina» kljub vsem napadom in očitkom edino prav ter da so misli, ki jih je zastopala, postale državna misel.

Pri vstopu v novo leto verujemo v veliko bodočnost našega naroda in države,

ki jo še čakajo velike zgodovinske naloge kot najmočnejšo in največjo državo na Balkanu.

DOPISI

BOŠTANJ OB SAVI. Te dni je umrl na šmarčni v 35. letu starosti g. Jože Flis. Pokojnik je bil miren, splošno priljubljen in za vsak napredek dovzeten fant. Šele zadnjo pomlad je prevzel po očetu gospodarstvo, katerega se je oprijel z vso vnemo in pridnostjo, in baš to je bilo menda zanj usodno. Za ubogega očeta pač britka preizkušnja ob izgubi edinega sina. — V pondeljek smo pokopali Maroltovo mamo iz Dolenje vasi Podlegla je pljučnici. Kot dobri materi in gospodinji ter veliki dobrotnici gasilnega društva so ji gasilci izkazali čast s tem, da so jo z godbo spremili k večnemu počitku. Obema rodbinama naše iskreno sožalje!

KOSTANJEVICA. V Globočicah je umrla Pepca Krištofova, bivša natakarka v gostilni Severjevi. V starosti komaj 25 let jo je pobrala jetika. Na Gornji Prekopi je preminul daleč naokoli znani lončar in posestnik Jože Piletič v 80. letu. Bil je vedno vedrega značaja, pošten ter odkrit mož. Šalil se je celo na smrtni postelji. Imel je povsod dosti prijateljev, ker je vedno kako dobro povedal, da je ponavadi zadela. Bodí pristni dolenjski grči ohranjen najlepši spomin. Naj v miru počivata!

GALICIJA PRI CELJU. Ljuba «Domovina»! Lepo število naročnikov imaš v naši fari. Komaj že čakamo vsakega petka, ko nam prinese pismo noša «Domovina», ki gre potem iz rok v roke, tako da jo lastnik včasih po ves teden ne dobi nazaj. Iz našega kraja še ni bilo nikoli kaj čitati v «Domovini», zato se boste, g. urednik, gotovo začudili, da smo se vendar enkrat oglasili tudi mi. Naša fara je bolj v hribovitih legah, a naši

ljudje so precej napredni in že znajo misliti po svoje, čeprav imamo tudi takšne med nami, ki bi nas radi duševno strahovali. Opišem naj vam zanimiv dogodek: V nedeljo 22. decembra je naš župnik g. Kramaršič s prižnice oznanil, da bo darovanje okoli oltarja, češ, da fřrani še dolgujemo okrog 130 dinarjev za organista na zavarovalnici. Ko pa je med sv. mašo prišel čas za darovanje, je g. župnik čakal zastoj na darovalce. Nič enega ni bilo. Tedaj se je g. župnik obrnil in ponovno opozoril s strogimi besedami ljudi na darovanje, češ, da so dolžni prispevati omenjeni znesek. Uspeh pa je bil isti kakor prej, na kar je g. župnik nadaljeval sv. mašo. Ko je imel drugo sv. opravilo, ob 10. uri, je bil uspeh darovanja skoro enak kakor pri jutranjem opravilu. Darovanja sta se udeležila menda le en moški in ena ženska. Kljub temu pa so naši ljudje verni, le z g. župnikom se prav ne razumejo. Treba je pač prijaznih besed, pa bi vse šlo. Dejstvo pa je tudi, da imamo take izdatke, da moramo gledati na vsak dinar. — Srečno novo leto vsem čitateljem in čitateljicam «Domovine» želimo «Domovinarji» iz Galicije pri Celju.

LAŠKO. Mestno županstvo je napravilo na sresko načelstvo vlogo, da se izrečejo gozdovi okrog Laškega v obsegu 3 km za zavarovane, da se s tem ohrani našemu mestu letovišarski značaj.

ŠOŠTANJ. (Smrtna kosa.) Te dni je po kratkem bolehanju za vedno zatisnil svoje oči splošno priljubljeni šoštanjski zdravnik gospod dr. Ivan Lichtenegger. Dosegel je pač res častitljivo starost 80 let, vendar je njegova smrt po kratkem bolehanju nastopila nepričakovano. Dr. Lichtenegger je bil res pravi ljudski zdravnik. Po rodu je bil iz Blagovne pri Celju in je prišel v Šoštanj pred 54 leti. Sam skoro nikdar bolan, čvrst in močan, je vršil svojo zdravniško prakso nepretrgoma vso to dobo. Kolikokrat je tudi v mrzlih nočeh hitel daleč v okolico na pomoč! Bil je okrožni, železniški in bolniškoblagajniški zdravnik. Šoštanjsko gasilno društvo izgublja z njim poslednjega ustanovnika in svojega najzvestejšega podpornika. Ob 45letnici društva je bil imenovan za častnega člana, 1. decembra 1927. pa ga je kralj za 50letno delovanje pri gasilnem društvu odlikoval z zlato kolajno za dr-

žavlanske zasluge. Pred vojno, v tistih strašnih časih nacionalnih borb, je bil dr. Lichtenegger tudi zdravnik šoštanjskega Sokola; brezplačno je pregledoval člansvo in prirejal tudi predavanja v telovadnici, dasi je obvladal slovenščino le v šaleškem narečju. Časten mu spomin!

KONJICE. Tukajšnji posestnik in usnar gospod Bauman Ivan je prodal svojo hišo trgovcu g. Otvorepu in tovarnarju g. Laurichu za 500.000 dinarjev. Ko pa je bila kupčija gotova in pogodba podpisana, se je g. Bauman skesal in kupcema povrnil stroške ter odškodnino, da sta odstopila od kupčije.

ROGAŠEVCI V PREKMURJU. Rojstni dan Nj. Vel. kralja Aleksandra se je pri nas proslavil zelo veličanstvo in radostno. Ze na predvečer rojstnega dne so bila vsa poslopja okrašena z državnimi zastavami. Dne 17. decembra ob 9. je bila v župni cerkvi sv. Jurja slovesna služba božja, katere se je udeležila z učiteljstvom mladina iz šol Sv. Jurij, Srdica in Kramarovei. Zelo močno je bila zastopana finančna kontrola. Poleg teh se je maše udeležilo tudi orožništvo in številno prebivalstvo. Dne 22. decembra je pa napravila tukajšnja šolska mladina v šoli pri Sv. Juriju slovesno akademijo, združeno z deklamacijami, petjem in govori. Sodelovalo je tudi tukajšnje društvo «Ledavski Glas» z veseloigro «Zenitev». Deklamacija šolske mladine je zložil upravitelj šole pri sv. Juriju g. Černy. Po govoru in odpetju državne himne je pa sledila uprizoritev «Zenitev», ki je nad pričakovanje dobro uspeła. Tako je v vlogi Podkaljesina nastopil prvič g. Višner z najboljšim uspehom in bi se dal njegov talent uporabiti posebno pri dramah in tragedijah. Prav tako je nastopil g. Felicijan v vlogi Kočkarjeva na tukajšnjem odru prvič; g. Felicijan napravlja vtis spretnega in talentiranega igralca, ki je z humorjem zabaval nabito dvorano. V vlogi Agate je nastopila gđ. Siligova, poznana naša igralka, prav dovršeno. Tudi ostale vloge so bile dovršeno podane. Gledalci smo prišli res vsi na svoj račun in bi le želeli, da nam «Ledavski Glas» nudi še večkrat takšen užitek s tako dobro predvajanimi predstavami.

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU. Drž. osnovna šola je priredila pod vodstvom svojega učiteljstva te dni v Slomškovi dvorani lepo uspelo bo-

Globoko v vlažni grajski ječi pa je preklinjal roparski poglavar in njegov zločinski tovariš. Usmiljenja nista pričakovala, prevelike so bile njune hudobije. Vedela sta, da bosta zdajzda pozvana na obsodbo. Beriči že pripravljajo vislice, kjer bosta sramotno končala. Bradač in Dihur sta vsaj poginila v častnem boju in sta najbrž že pokopana. Zato pa hočeta skleniti brez kesanja kot trdovratna hudodelca.

Priklenjena za roke in noge k stebru sta zrla mrko predse in premišljevala usodo. Nekaj časa sta molčala, potem pa sta se začela obdelovati z groznimi očitki. Drug drugega sta obdolževala, kdo je kriv poraza.

Kar so zaškrpala železna vrata, prispeli so beriči ter ju odvedli iz ječe. S povečanim obrazom sta stopala po temnih hodnikih, iz vsakega kota se jima je režala smrt v strahoviti podobi. Čeprav sta skrivala bojazen, vendar so se jima šibile noge, mrzel znoj jima je oblival čelo.

Oblastno kakor na sodnem stolu je sedel vitez Julijan v veliki grajski sobani. Pred njim na mizi je ležala debela knjiga — zakonik, po katerem so sodili davni predniki upornike in zločince. Nekaj korakov od mize so stali trije kameniti stebri, kamor so privezovali obtožene hudodelce. Ob straneh je bil prostor za občinstvo, ki je smelo prisostvovati razpravi.

Vitezov obraz je bil strog in resen, gromko mu je zvenela beseda. «Privežite ju k srednjemu stebru», je ukazal beričem, ko so mahoma izpolnili povelje.

Grajski pisar je razvil papir in čakal novih ukazov. Dvorano je napolnilo povabljenno plemstvo, prišel je tudi graščak Robert in sedel poleg viteza. Samo Milena se ni hotela pokazati.

Vitez je uvodoma pojasnil dogodek, kako je bila ugrabljen Milena in kako jo je našel kot jetnico v roparskem brlogu. Pohvalil je Marjeto, ki ji je postrežljivo stregla ter ji potihoma odkrivala tajnosti Črne doline. Visoko je povzdignil Ovna, zakaj prav on mu je pomagal izvesti rešilno delo.

Vse plemstvo je navdušeno pozdravilo rešilca in Marjeto. Sam graščak se je dvignil ter jima hvaležno stisnil desnico.

«Grozovitnik, ki je povzročil meni in očetu toliko gorja, stoji pred nami», jim je vitez predstavil rokovnjača. «Razen tega pa imata na vesti še druge hudobije...»

Ljudstvo se je zgražalo, pljuvalo jima je v obraz in zahtevalo smrtno kazen.

«Ali sta kriva?» je zagrmel vitez. «Kdo je ugrabil Mileno?»

«Jaz», je priznal poglavar. «Njena lepota me je zapeljala.»

«In ti?» je srpo pogledal Lisjaka.

«Jaz sem mu pomagal», je odkrito povedal. «Tako je bilo vedno pri vsakem zločinu.»

«Koliko jih imata na vesti?» je vprašal vitez ob mučni tišini poslušalcev.

«Nisva zapisovala», se je odrezal poglavar.

«Obžalujta, kar sta storila!»

«Jokala ne bova», mu je odvrnil Lisjak. «Sicer se pa tudi ne marava poboljšati. Stori, kar misliš, da bo prej končano.»

«Smrt na vešalih», se je glasila kratka obsodba. Vsi navzoči so jo enoglasno potrdili in odšli z zadoščenjem, saj je bila smrt za tolika zločinstva še najmilejša kazen.

Nedaleč od graščine je bil prostor, kamor je gledala z grozo vsa grmiljska okolica. Tukaj so

nekdanj obešali upornike. Še sta bila ohranjena stebra, spojena z drogom — vislice, kjer je izdihnil marsikak obsojenec. Zdaj pa že dolgo niso služile svojemu namenu. Nedaleč od vešal so se še dobro poznale gomile — grobovi nekdanjih obešencev.

Kmalu po obsodbi je bila izvršena smrtna kazen. Roparski poglavar in njegov tovariš sta na vislicah sramotno končala. Pokopali so ju nedaleč od vešal, na grob so jima zavalili debelo skalo. Ljudska domišljija je videla tamkaj strašno pošasti in slišala divje glasove ob polnočnih urah.

Na najlepšem kraju ob graščini so pričeli graditi obljubljenno kapelico v zahvalo za srečno rešitev Milene iz roparskega brloga. Olepšali so jo z napljenimi dragocenostmi, katere so jih poklonili lastniki za darilo. Dali so jih preletiti v znamenite okraske za stene in oltarje. Kapelico so posvetili nadangelu Rafaelu kot čudodelnemu spremljevalcu po nevarnih potih. Vsa okolica se je priporočala njegovemu varstvu.

Prva slovesnost, ki se je vršila v novi kapelici, je bila poroka viteza in Milene ob obilni udeležbi plemstva in domačega ljudstva. Vsi so bili bogato pogoščeni, reveži pa so prejeli obilna darila. Sivolasi graščak Robert je dočkal v pozni starosti najlepši dan svojega življenja.

Oven in Marjeta sta dobila za darilo grajsko pristavo, kjer sta se naselila. Milena in Julijan sta zahtevala, da se morata poročiti. Živela sta srečno in zadovoljno, čeprav nista bila deležna popolnega zakonskega blagoslova. Uživala pa sta namesto družinskega veselja vso naklonjenost grajske gospode, ki ju je z dobrotami neprenehoma obsipala.

žičnico z deklacijami, petjem in prizorčki, katerim je sledilo obdarovanje 90 ubogih otrok z obutvijo in obleko. Prirediteljem in darovalcem se zahvaljuje za njihovo požrtvovalnost obdarovana uboga deca.

MURSKA SOBOTA. Podružnica Kola jugoslovenskih sester je priredila pred dnevi svojo vsakoletno božičnico. Letos je bilo obdarovano izredno veliko število otrok. Iz ljudske šole je bilo obdarovanih 280, iz gimnazije pa 34. Razen tega je bilo obdarovanih 25 sirot. Obdarovanci so dobili obleke in živila. Najlepša hvala gre cenjenim damam, ki vsako leto tako bogato obdarujejo veliko število revežev.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

ENOTNO MASLARSTVO IN SIRARSTVO.

Ce hočemo z našim mlekarstvom kaj več doseči, je treba, da proizvajamo enotne in brezhibne izdelke, pa naj se tičejo masla ali pa sira. Danes namreč manjka pri našem maslu te enotnosti, in zato se ni čuditi, da se tu in tam pregovarja in manj ugodno ocenjuje maslo iz ene ali druge mlekarne. Prav sedaj za praznike je bilo zopet čuti kritiko o kakovosti enega ali drugega masla. Če hočemo to kupčijo dvigniti, je treba enotnega blaga, tedaj masla, ki se enako ugodno odlikuje po svoji vnanjosti kakor tudi po svojem okusu in drugih lastnostih. Maslo mora biti zanesljivo in tako dobro, kakor bi bilo iz enih rok.

Svetovna trgovina zahteva brezhibno blago. Če ga hočemo pošiljati ven, ga moramo znati pripraviti najprej za domači trg. Prenehati morajo te razlike v izdelavi in kakovosti, ki jih danes opazujemo. Te enotnosti danes še manjka, in dokler ne pridemo z našim maslarstvom tako daleč, je zastoj misliti na uspešno konkurenco in uspešen izvoz, dasi bi ga potrebovali. Dokler nismo z izdelki doma sami zadovoljni, tako dolgo nam manjka podlaga za trgovanje na zunaj.

Prav tako pa je tudi z našim sirarstvom. Vsaka sirarna dela na svojo roko in proizvaja izdelke, ki se razlikujejo med seboj po velikosti in obliki hlebov, po kakovosti testa, po luknjičavosti, okusu, maščobi itd. In vendar se zahteva danes potrebna enotnost, če hočemo z našo sirarsko trgovino prodirati.

Kakor pri maslu tako je treba tudi pri siru «standarda» ali vzorčnega blaga, za katerega je treba imeti gotova pravila, po katerih se morajo ravnati naše mlekarne in sirarne. Dokler ne pridemo do tako «pravilnega» izdelovanja in enotnega blaga, je zastoj misliti na uspešnejšo trgovino in prodajo. Naravna zahteva za izdelovanje bolj enotnega blaga je pa danes tudi to, da dobe naše mlekarne in sirarne merodajno strokovno nadzorstvo, ki ima vplivati na to, da se naši mlekarški izdelki, pa naj si bo maslo ali sir, pomenijo ali zenačijo in danim prilikam primerno izboljšajo po svoji vnanjosti kakor tudi po drugih svojih lastnostih. Le v tem primeru bomo lahko računali tudi na vnanji trg. Dobro, konkurenčno blago najde povsod kupca. Danes pa še doma nismo zadovoljni z vsemi našimi proizvodi!

ZGODNJE PITANJE PRAŠIČEV.

Dosedaj smo prirejali in prodajali pršutnike v starosti od tri četrti do enega leta in s tezo od 100 do 110 kg. Ta reja je prinašala mnogim našim krajem lepe dohodke. Danes pa zahteva svetovni trg mlajše blago, ki daje bolj sočno in mehko pečenko. Zato so začeli pitati prašiče v mlajši dobi, ko so praseta dobro odstavljena, torej v starosti 12 tednov in s tezo 25 kg. Praseta, ki jih začnemo takoj z gojdati pitati, nam dajejo čez tri mesece, ko so stara 5 in pol do 6 mesecev, pršutnike z bolj fino pečenko, pa tudi finejšo gnjatjo.

Ce hočemo z našimi pršutniki na trg v severno ležeče in zapadne kraje, moramo tudi pri nas pričeti z zgodnejšim pitanjem praseta, torej že v starosti, ko so praseta dobro odstavljena in stara dva in pol do treh mesecev. V nadaljnjih treh mesecih lahko pridobijo praseta pol do tri četrti kg na dan ali skupaj 45 do 55 kg, če jih umemo prav pitati, tako da postanejo po preteku treh mesecev ali v starosti petih in pol do šestih mesecev težka 70 do 80 kg, kar je najugodnejša teža za take mlade opitance.

Tako zgodnjo ali hitro pitanje praseta prinese tudi našim gospodarjem večje prednosti, ker jih je mogoče prej spraviti v denar in v krajšem času porediti, tako da pitamo lahko po dvakrat na leto. Marsikomu bo pa kazalo, da se vrže sploh na tako hitro pitanje mladih praseta, ker se po velikih mestih in industrijskih krajih takega mesa čim dalje več potrebuje. Potrebna praseta za pitanje se pa tudi lahko dobe, saj danes niso skotitve vezane samo na pomladni in jesenski čas, ampak jih imamo tudi tekom ostalega leta, tako da tisti, ki jih kupuje, ne pride zlahka v zadrego.

Za hitro pitanje nam služijo krmila kakor pri običajnem pitanju, v glavnem krompir s potrebno oblogo ali pa žito (koruza in ječmen). Važno je, da dobe praseta v enem ali drugem primeru zadosti beljakovin, ki jih pokladamo v močnih krmilih, v obliki ribje moke, oljnih tropin itd. Močne krme potrebujemo povprečno po 1 kg na dan, v začetku manj, pozneje več.

Pri pitanju nismo navezani zgolj na doma pridelana krmila, ampak jih lahko tudi kupujemo, če nam račun kaže. Danes toliko lažje, ker ima žito nizko ceno.

V naših maloposestniških razmerah je prašičjereja tako važna, da moramo na njo polagati vso pozornost in brigo. Teh dohodkov se je tudi zanaprej oklepali!

Tedenski tržni pregled

ZIVINA. Na zadnjem sejmu v Kranju so bile za kilogram žive teže naslednje povprečne cene: voli I. 10 Din, II. 9 Din, bik 7 Din, krave I. 8 Din, teleta 12 Din, svinje 15 Din. Prasci za rejo so se prodajali povprečno po 600 Din za komad.

ZITO. Po močnem padcu cen na svetovnem trgu so se pred prazniki cene zopet malo popravile. V Jugoslaviji sami cene valujejo le v ozkih mejah. Na ljubljanski blagovni borzi so ponujali zadnje dni (postavljeno na slovensko postajo: za 100 kg): pšenično, baško, po 238-50 do 247-50 Din, moko «0» po 370 do 375 Din, turšično, baško, umetno posušeno, po 185 do 187-50 Din, oves, baški, po 192-50 do 195 Din.

HMELJ. Povpraševanje po hmelju, zlasti po dobrem blagu, je še vedno precejšnje. Blaga pa ni nikjer več mnogo. V Českoslovaški zahtevajo hmeljarji za zadnje male zaloge povišane cene. Na nürnberškem trgu je bilo zadnje dni prodanega nekaj savinjskega hmelja po 25 mark za 50 kg (to je okrog 6-70 Din za 1 kilogram).

VINO. Vinogradniki se pričujejo, da povpraševanje po vinu ni veliko, čeprav je blago izvrstne kakovosti. Na vinskem sejmu v Ivanjovcu so bile zadnje cene: staro vino (1928.) po 6-50 do 9 Din, letnik 1929. pa po 9 do 14 Din po kakovosti.

JAJCA. Cene zopet čvrstje, ker je nastopil mraz. Nakupne cene, ki so se prej gibale okrog 1-30 Din za komad, so zopet malo višje.

Cene tujemu denarju

Na beograjski borzi smo dobili zadnje dni v valutah:

za 1 dolar okrog 56 Din;
v devizah dne 26. decembra pa:
za 1 dolar 56-12 do 56-32 Din;
za 100 francoskih frankov 221-03 do 223-03 Din;
za 100 italijanskih lir 293-75 do 295-75 Din;
za 100 češkoslovaških kron 166-94 do 167-74 Din;
za 100 nemških mark 1348-25 do 1351-25 Din;

za 100 avstrijskih šilingov 791-92 do 794-92 Din;
za 100 madžarskih pengov 986-44 do 989-44 Din.

Istočasno je notirala Vojna škoda 435-50 do 435-75 Din, za januar brez kupona pa 410-50 do 411 Din. Investicijsko posojilo je notiralo 85 do 85-50 Din.

Novoletna voščila

Kraljevo. Srečno in veselo novo leto vsem mladim čitateljem in čitateljicam «Domovine» želijo slovenski fantje-vojaki, služeči v zrakovnem tehničnem zavodu v Kraljevem: Karlo Rančigaj (Vransko), Franjo Gosar (Brezovica pri Ljubljani), Alojz Cigale (Potok nad Mozirjem), Medija Albin (Jesenice), Miha Zgajnar (Trebno), Gašpar Češnovar (Trbovlje), Pavel Peternel (Radovljica), Albert Berc (Bled) in Grga Dovranič (Celje).

Carevo selo. Slovenski fantje orožniki (pisarji v carevoselski žandarmerijski četi), s svojimi tovariši iz raznih krajev naše države prosimo, da nam izvolite prepustiti malo prostora v naši ljubi «Domovini», ki jo na jugu vsak teden težko pričakujemo, saj nam vedno prinese mnogo in mnogo razvedrila ter tolažbe iz naše divne Slovenije. Podpisani fantje orožniki pošiljamo prisrčne pozdrave in želimo srečno novo leto vsem čitateljem in čitateljicam naše «Domovine», posebno našim staršem, sorodnikom, fantom, a zlasti dekletom: žandarmerijski kaplar Franjo Klemenčič (Zihlava), Anton Zeme (Sv. Lenart nad Laškim), Franc Zgonc (Kremenca) in Mihael Lukan (Domžale).

Kotor. Želimo srečno novo leto slovenski fantje vojaki, ki zvesto služimo v vojski v lepih krajih Dalmacije pod orjaškim Lovčonom ob našem milem Jadranu pri p. p. v Kotoru: Jože Grem (Vrhnik), Stanko Jernejčič (Vrhnik), Ivo Jontez (Ljubljana), Franc Rupar (Preserje), Alojz Pintar (Babno polje), Karel Gradišar (Bosteče), Franc Levstek (Sodražica), Edvard Zgonc (Ponikve), Lovrenc Pestotnik (Čeple), Alfonz Kresnik (Šmarje), Avgust Soster (Maribor), Alojz Avzec (Markovec), Franc Bizjak (Vošči), Ivan Intihar (Turjak), Franc Mihelič (Sodražica), Franc Senk (Kokra pri Kranju), Jože Gornik (Grahovo), Anton Kljun (Sodražica), Viljem Marinc (Aljbel), Jakob Krkovič (Kaptol), Alojz Zabukovec (Škofljica), Alojz Curl (Jesenovič), Joža Gorše (Trboje), Ivan Kranjc (Ivanje selo), Viljem Reichel (Brežice), Anton Moravec (Novo mesto), Viktor Dornik (Mengeš), Rudolf Brus (Hotedršica), Franc Gruden (Retje), Franc Grebenc (Krka), Franc Novak (Hlebeče), Franc Zakrajšek (Podkogel), Franc Pintar (Maribor), Jože Peterlin (Slatnik), Alojz Bavdek (Škornje), Stanko Strle (Rajhenburg), Anton Mramor (Velike Lašče), Janez Bradač (Dolga vas), Miha Zbontar (Vurne), Ivan Rupar (Tomažine pri Robu), Alojz Jevnikar (Sodražica), Franc Ajdič (Mirna peč), Andrej Bavec (Lož), Franc Kandare (Klance), Jože Trante (Ratež), Jože Zidar (Kaptol), Vladimir Mernar (Brežice).

Našice. Srečno novo leto želimo vsem rojakom fantje, ki delamo v šumi v Ruljanu: Ivan Hiti (Lepi vrh), Ivan Hiti (Andrejčje), Fran Hiti (Ravnik), Josip Hiti (Ravnik), Alojzij Hiti (Ravnik), Alojz Šraj (Hudi vrh), Josip Šraj (Metulje), Andrej Palčič (Metulje), Franc Rot (Rales), Jože Rot (Rales). Pozdravljamo zlasti vsa bloška in trojiška dekleta.

Demir-Kapija. Orožniki Slovenci želimo vsem slovenskim fantom, brhkim Slovenkam, a osobito čitateljem in čitateljicam cenjenega lista «Domovine» srečno novo leto: orožniški podčastnik Centrih Ivan (Planina pri Sevnici), orožniški kaplar Zveglič Franjo (Planina pri Sevnici), orožniški kaplar Žitnik Jakob (Grosuplje), orožniški kaplar Debeve Ivan (Padež pri Borovnici) in orožniški kaplar Bevc Alojz (Prevorje).

Montceau les Mines (Francija). Tu nas tudi živi peščica Slovencev, zaposlenih pri rudniku. Po številu nas je premalo, da bi si ustanovili

kako izobraževalno društvo. Zato smo med tujci kakor izolirani bolniki. Ker nam pa tujina razen kruha ne more dati potrebnega razvedrila in zabave, nam vedno uhajajo spomini v domovino, zlasti sedaj ob praznikih. V vednih spominih na Vas želimo vsem bralcem »Domovine«, sorodnikom, prijateljem, znancem, posebno pa fantom in dekletom prav srečno novo leto: Anton Radič (Brežice), Gabriel Pintar (Rimske toplice), Jožef Jan (Velenje), Anton Gaberšček (Zigarski vrh), Jurij Zičkar (Sevnica), Ignac Omerzel, Franc Tovornik, Rudolf Blatnik in Ivan Belinc (Rajhenburg), Jože Strikar, Franc Tušek (Trbovlje), Jože Štepec (Polšnik), Franc Renko (Dobovec), Ivan Jakoš (Zidani most), Alojzij in Jože Črtnik (Kopljice), Feliks Oberstar in Mihael Blatnik (Kočevje).

Marcinello (Belgija). Sprejmite, Slovenci, priščne pozdrave, ki vam jih pošiljajo Slovenci iz Belgije, posebno v Zibiško dolino: Vizjak Jožef, Neža in Anton, Cvi. n Anton, Smole Karel, Kotošek Franc, Knap Franc in Jožef, Vrbovšek Anton in Jager Štefan, vsi iz Zibike; Kovačič Ivan, Šorn Ignac, Sturbej Alojz, Pevec Anton in Lipovšek Alojz, od Sv. Eme; Bračun Alojz iz Rajhenburga.

DOMAČE NOVOSTI

Pozor na priložene položnice!

Prvi številki novega leta smo priložili položnico za vsakega naročnika, da lahko takoj plača naročnino za leto 1930. Ker je naročnina malenkostna, prosimo cenjene naročnike, da jo plačajo že prve dni meseca januarja po možnosti za celo leto naprej. Tako ne bodo med letom imeli opravka z novimi položnicami in sitnosti z opomini in tudi pota na pošto jim bodo prihranjena. Naročnina ostane nespremenjena:

za tuzemstvo

celoletno 36 Din, polletno 18 Din, četrtletno 9 Din;

za inozemstvo

celoletno 48 Din, polletno 24 Din, četrtletno 12 Din, za Ameriko pa celoletno 1 dolar.

Kdor bi po pomoti ne prejel položnice, ali če se mu pokvari, naj piše na upravištvu po drugo. Oni naročniki, ki so naročnino za leto 1930. plačali že v preteklem letu, naj izročijo položnice znancem, ki niso še naročeni, in naj jim prigovarjajo, da se na »Domovino«, ki je vsem, ki jo poznajo in bero, najpriljubljenejši list, naroče za novo leto.

Kdor je preteklo leto zaostal z naročnino, naj s položnico tudi zaostanek hitro poravnava, da ne bo presledka pri pošiljanju lista.

Upravištvu »Domovine«.

★

* S prihodnjo številko bo začela izhajati v »Domovini« nova daljša povest iz francoskih časov, ko so se skrivali po Črnem grabnu rokovanjaci. Razen te bo izhajala še ena povest, katero bomo še odbrali od številnih povesti, ki jih imamo na razpolago.

* Poklonitev slovenskih občin kralju. Ljubljanski župan dr. Dinko Puc še vedno dobiva prijave občin Dravske banovine, ki se nameravajo po svojih zastopnikih udeležiti poklonitvene manifestacije. Do božiča se je prijavilo 110 občin z nad 250 člani. Nekatere mestne občine in velike občine v industrijskih krajih so v poklonitveno deputacijo prijavile 6 do 10 članov. Ker je število v deputaciji določeno le na 200, so bile občine obveščene, naj število zastopnikov skrajšajo. Nekatere občine so to že storile. Prvotno je bilo določeno, da bo deputacija občin Dravske banovine sprejeta na dvoru 6. januarja. Ker se pa prično 6. januarja pravoslavni božični prazniki, so sprejem deputacije preložili na nedeljo 12. januarja. V torek 24. decembra se je vršil na ljubljanskem mestnem magistratu sestanek občinskih svetovalcev, da se porazumejo glede udeležbe mestne občine ljub-

ljanske pri poklonitveni manifestaciji. Prvotno je bilo prijavljenih 33 občinskih svetovalcev, v Beograd jih pa odpotuje samo 20. Nekatere občine nameravajo kralju predložiti kratko spomenico o gospodarskih, kulturnih in socialnih potrebah ter napravah.

* Biserno mašo je pričakal v Št. Vidu nad Vipavo g. Matej Rebolj, upokojeni župnik tržaške škofije. Jubilant je pri svojih 89 letih še čvrst mož.

* Podružnica Kmetijske družbe v Šmarju pri Jelšah je predlagala izpremembo pravil Kmetijske družbe v Ljubljani v tem smislu, da bodo vsi člani enakovredni in polnopravni. Podružnica utemeljuje svoj predlog s tem, da ni stvarnega vzroka, da bi ne mogli biti redni člani Kmetijske družbe tudi vinogradniki, hmeljarji, vrtnarji, sadjarji in konjeveji, če slučajno ne rede krav.

* Elektrifikacija ljutomerske okolice. Kot prva okoliška občina se je Cven, sestoječ iz krajev Cven, Mota in Krapje, priključil falkemu električnemu omrežju. V nedeljo, 22. decembra, ob treh popoldne so prvič zažarele po vaseh žarnice. Za zdaj je priključenih kakih dve sto luči, gotovo pa je, da se bo to število v kratkem času izdatno dvignilo, dasi ima elektrika na Cvenu tudi svoje nasprotnike, ki nočejo, da bi občina s svoje strani podprla elektrifikacijo s primernim zneskom. Električna zadruga je v kratkem času kljub nasprotovanju nekih zaslepljenec storila lepo delo in želeti je le, da spregledajo tudi oni, ki stoje za zdaj še ob strani ali pa celo nasprotujejo.

* Poštna zveza Ziri—Škofja Loka. S 1. januarjem se uvede zopet poštna zveza Ziri—Škofja Loka, obenem pa se opusti zveza Ziri—Dolenji Logatec. Pošiljke se bodo prevažale s privatnim avtomobilom vsak dan. Odhod iz Škofje Loke ob 8:30, dohod v Ziri ob 10:30, odhod iz Zirov ob 15:30, dohod v Škofjo Loko ob 17:30.

* Tomažev sejem v Laškem je bil v soboto slabo obiskan. Vzrok so bila slaba pota. Pri gnanih je bilo 140 glav živine. V Gorico se je prodalo 14 glav, v Leoben 12 glav. Med seboj so kmetje zabarantali le 4 vole. Cena volom je bila od 8 do 11 Din za kilogram žive teže.

* Aretacija zarotnikov v Zagrebu. Zagrebška policija je aretirala več oseb, obdolženih zarotništva, pri katerih je našla peklenske stroje, bombe in druge eksplozivne snovi, s katerimi so zarotniki pripravljali razne atentate. Med aretiranci je tudi bivši radičevski voditelj dr. Maček, ki pa zanika vsako soudeležbo. Nekateri zarotniki so priznali, da so dobivali denar iz inozemstva. V Zagrebu so nameravali izvršiti atentat s peklenskimi stroji na stolno cerkev, na most, na železniško postajo in na hotel Esplanade. K sreči so bil ti temni načrti prekržani in odvrnjena nesreča, ki bi nedvomno zahtevala številne smrtno žrtve. Vsa zagrebška javnost je ogorčena zaradi zločinskih namer tujih plačancev, ki so hoteli z atentati na imetje in življenje svojih soveščanov demonstrirati svojo izdajalsko sovražnost proti lastni domovini.

* Obup mlade žene. Na klancu Podmeje pri Trbovljah stoji čedna gostilna Brčgar, nekoliko nižje ob bregu pa leži kmečko posestvo, ki je tudi last Bregarjev. Pomladi si je končal življenje lastnik te gostilne Bregar. Bil je velik alkoholik. Po njegovi smrti je pripadlo posestvo njegovemu bratu Ernestu Bregarju, ki je bil tudi vdan alkoholu, zaradi česar je prišlo v družini večkrat do prepir. Njegova žena Pavla je bila doma iz Velike Reke. Imela sta petletno hčerko Elico. Skraja je bila žena skrbna gospodinja, pozneje pa, ko je videla, da se mož ne briga dosti za gospodarstvo in le popiva, je omagala tudi ona, in se, čeravno še zelo mlada, stara 28 let, začela polagoma tudi sama vdajati pijači. Gospodarstvo je šlo vedno bolj rakovo pot in v hiši se je naselila revščina. Pred par dnevi je bila izvršena sodna rubežen, in to je mlado ženo tako potrla, da je obupala. Te dni je nenadoma izginila. Njena sestra, ki je opravljala gostilno, je usodnega popoldne pogledala na svišli in prestrašena opazila svojo sestro Pavlo, obešeno na tramu. Truplo je bilo popolnoma trdo, kar po-

trjuje domnevo, da se je obesila že takoj zjutraj. Poklicano orožništvo je ugotovilo dejanski stan, truplo pa je bilo odpeljano v trboveljsko mrtvašnico. Pri preiskavi so našli v nedrijah dve dopisnici, eno naslovljeno na starše, drugo na moža. Pismo na starše se glasi: »Ljubi starši, sestra in brat! Preden umrjem, se poslovim od Vas in Vas prosim, odpustite mi, da sem se sama umorila. Jaz sem bila preslaba, nisem mogla gospodariti. Ernest pa je pil in se ni brigal za gospodarstvo. Ata in mama, skrbite za Elico. Pojdite v Laško in dajte vse, kar je mojega, zapisati na Elico. Z Bogom, zdravi ostanite, na mene ne pozabite! Tisočkrat Vas pozdravlja Vaša žalostna hčerka Pavla.« Pismo na moža se glasi: »Moj ljubi mož! Prosim te Ernest, skrb za otroka, poroči se z žensko, ne z deklo, ki bo skrbela za Tebe in za Elico. Jaz Ti odpuščam vse zaušnice, ki si mi jih dal. Ljubila sem Te do zadnje ure.« Tragičen konec mlade žene je globoko pretresel vso okolico. Vse sočustvuje z nesrečno in ubogo ženo.

* Naši v Ameriki. Starosta slovenskih zdravnikov v Zedinjenih državah dr. Martin Ivec, rodom iz Semiča, je nedavno praznoval srebrni jubilej svoje zdravniške prakse. Za doktorja zdravilstva je bil promoviran leta 1904. na univerzi v Chicagu. V Ameriko je prišel s svojo materjo kot desetletni deček. Sedaj je vrhovni zdravnik slovenskih podpornih društev v Jolietu. — Smrtna kosa je v zadnjem času imela bogato žetev med našimi rojaki v Ameriki. V Garyju je preminul Andrej Ladiha za poškodbami, ki jih je dobil pri delu v premogokopu. Rojak Ivan Kutnar v Clevelandu je izvršil samomor. Našli so ga mrtvega v mestnem parku. Bil je brez dela. V Chicagu je umrl Josip Habjan, star 53 let, rodom iz Češnjice nad Škofjo Loko. V Collinwoodu je podlegel Matija Kogoj poškodbam, ki jih je dobil pri delu. Rojen je bil leta 1882. v Gornjem Logatcu. V Ameriki je bival 24 let. V Newburgu je umrl trgovec Josip Jerič st., ki je v potrebah pomagal marsikateremu rojaku. V Forest Cityju je preminul Josip Pavšek, rodom iz Št. Lamberta pri Litiji, v Salt Lake Cityju pa Dominik Sadar iz Krke na Dolenjskem. V Ameriki je bil 27 let.

* Požari v okolici Kostanjevice. Na sejmski dan 16. decembra je okoli 20. ure zvečer prišel goreti kozolec posestnika Jožeta Krvaka v Orehovcu in je v kratkem času popolnoma pogorel. Kozolec je stal čisto na samem in je izključeno, da bi ogenj nastal le po naključju. — G. župan je v mraku videl te dni sumljivo osebo v bližini svoje hiše v Orehovcu, a je mislil, da je kak tujeo zašel po opravkih. Takoj drugi dan pa je ob istem času pogorela hiša v Gundi pri Zajčkah, last posestnika Franca Colariča iz Slinove št. 1. Kmalu nato sta postala žrtev ognja kozolec in pod posestnika Janeza Stoparja v Zavodih. Dne 18. decembra je začel ponoči goreti kozolec Jožeta Bobiča, posestnika na Dobah pri Kostanjevici. Požar pa so domači vaščani kmalu zadušili. Vsa okolica, kakor tudi mestni prebivalci so v strahu, da se bodo požari nadaljevali.

* Pastir zgorel z ovci. V vasi Raška gora pri Mostarju se je pripetila velika nesreča. V hlevu, ki je bil last vdove Janjčeve, je zgorel njen sin Jovo, 51 ovac, 19 koz in 3 krave. Nesrečni mladenič je v usodni noči prenočil v hlevu. Kako je nastal požar, ni jasno.

* Čudna nesreča z električnim tokom. Na Seponi pri Zagorju se je te dni v mraku pretrgala žica električne napeljave ter padla preko ceste. Prva je stopila na žico 65letna vdova Borštnarjeva in jo je tok takoj vrgel na tla. Potem je prišlo mimo neko 16letno dekle, ki je hotelo Borštnarjevi pomagati. Tudi dekle je prišlo v oblast električnega toka. Na klicanje na pomoč je prišel v bližini stanujoči kolarski mojster Spolek, ki se je takoj kot tretji znašel na tleh. Četrta žrtev te nezgode je bil delavec Zupan, ki je žico prijel in se seveda tudi sam zgrudil na živo kopico. Čudna nezgoda je privabila več gledalcev in uajb ž bi se znašlo na tla. V tlatu še več drugih, če ne bi neki uslužbenec elektrarne rešil nesrečnike iz oblasti električnega toka. Pre-

iskava ni mogla dognati, na kak način se je pretrgala električna žica.

* **Neznano kam je izginil** 1. 1914. rojeni Franc Balažek, sin posestnika pri Sv. Tomažu pri Ormožu. Od 14. decembra opoldne ni o fantu več sledu. Obleden je bil v rjav sviter in po vrhu v črn suknjič. Na glavi je imel čepico. Kdor kaj ve o njem, naj javi proti nagradi na naslov: Balažek Štefan, Trnovci, pošta Sv. Tomaž pri Ormožu.

* **Požar v Rošpohu.** Ko so v sveti noči ljudje odhajali k polnočnici v kamniško župno cerkev, je nastal na posestvu Ivana Goloba v Rošpohu požar. V splošni zmešnjavi in v pozni nočni uri ni bilo mogoče pravočasno priti na pomoč. Gospodarsko poslopje je pogorelo do tal.

* **Samomor mladeniča.** Tik pred svetim večerom se je razširila po Zalogu in okolici žalostna novica: pri Strahovih se je obesil 18letni domači sin Ivan. Tragičen dogodek se je odigral že dopoldne. Gospa Strahova, gostilničarka, je naročila sinu, naj bi izrabil prosto dopoldne in naj bi šel s konjem v bližnji gozd po drva. Fant je odšel takoj po materinem naročilu v hlev, da opremi konje. Minulo je že dobre pol ure, fanta pa se ni bilo na spregled. «Kje se neki Ivan tako dolgo mudi?» je menila mati in je stopila v hlev. Tam se ji je nudil strašen prizor: Za vratni je visel njen sin. Polna groze je kriknila nesrečna mati, nato po je stekla v kuhinjo po nož, da prereže vrv, ki je ovijala sinov vrat. Vendar je bila vsaka pomoč prepozna. Tragično preminuli mladenič je bil splošno priljubljen. Kaj ga je gnalo v smrt, je neznano.

* **Nesreča.** Te dni je v Murski Soboti slikarski vajenec Štefan Luk tako nesrečno padel, da si je zlomil nogo.

* **Truplo neznanke na železniški progi.** Blizu Celja so našli na železniški progi truplo neznanke, stare kakih 50 do 60 let. Na čelu in na levi nogi je imelo truplo globoke rane. Ker pokojnica ni imela pri sebi nikakih listin, njenega imena niso mogli ugotoviti. Najbrž gre za nesrečo. Ni pa izključeno, da je neznanke izvršila samomor.

* **Smrt služkinje v cerkvi.** Pred glavnim oltarjem frančiškanske cerkve v Ljubljani je opravljal svečano službo božjo predstojnik samostana. Ko je bilo sveto obhajilo in so s ko. a doneli ubrani glasovi pevcev, poveljujoč rojstvo Kristovo, se je cerkev nenadoma vznemirila. Nikdo se ni več brljal za sveto opravilo in petje na koru, vse se je obračalo proti desni strani cerkve v neposredni bližini oltarja. Fratri in cerkovnik so hiteli iz zakristije proti klopi, kjer so ženske dvigale mlado dekle in jo skušale spraviti k zavesti. Spravili so jo iz klopi v stranski oltar, kjer so jo dali v poslednje olje. Poklicani policijski zdravnik dr. Avramović je ugotovil nastop smrti zaradi srčne kapi. Tragično preminula je 29letna brezposelna služkinja Berta Gabričeva iz Selc pri Kranju. Pred dnevi je bila v bolnici. Pred Božičem so jo odslovili iz bolnice in revica je šla vsa premrzljena in sestradena v frančiškansko cerkev, kjer se je vsedla v klop, da bi pozabila na svoje bridkosti.

* **Smrtna nesreča.** Predzadnjo soboto zjutraj so našli ob vznožju visokega železniškega tira v Debru pri Laškem mrtvo preprosto oblečeno, približno 54 let staro žensko. Imela je poškodbe na glavi ter se domneva, da jo je lokomotiva pahnila s proge po nasipu, pri čemer je našla smrt. Najbrž je šla po tiru in ni slišala vlaka, ki je zaradi snega prihajal bolj tiho.

* **Požig na Bledu.** Zločinski požigalec, ki se skriva najbrže prav na Bledu ali v okolici, je zopet zanetil požar, in sicer na božični večer. Kakor mnogi drugi gospodarji in gospodinjice z Bleda je na božični večer tudi soproga graščaka in hotelirja gospoda Kende precej dolgo bdela v strahu, če bi se le morda odkod ne začeli klicati na pomoč, kakor se je to zgodilo že v par zadnjih nedeljah in praznikih. Usoda pa je hotela, da je tokrat morala ona klicati na pomoč sosede. Okoli pol dvanajste ure je bilo, ko je gospa zaslišala čudno prasketanje. Pogledala je skozi okno in videla, kako je bilo mahoma vse gospodarsko poslopje v plamenih. Poklicala je soproga, ki je komaj dobro zaspal, in

nato odhitela s sinom klicati tudi posle. Z dekle sta udrli v hlev, nad katerim se je že podirala streha. Posrečila se jima je, v največji nevarnosti izgnati iz hleva vseh 26 krav in kakih 50 ovc. Nekaj ovc pa so zajeli plameni. Sin je hitel v bližnjo vas Grad klicati gasilce, ki so kmalu prihiteli k ognju, a niso več mogli pomagati. Divji element je strašno razsajal v senjaku, kjer je zgorelo za kakih 120.000 sena. Ko se je podrl gornji del gospodarskega poslopja, so plameni zajeli shrambe za vozove. Zgorelo je 12 senenih voz, dve kočiji in mnogo gospodarskega orodja. Gasilec je le težko uspel, ogenj lokalizirati. K sreči ni bilo vetra, kajti drugače bi se bil užgal tudi sosednji smrekov gozd za Jezercem, odkoder bi se bil ogenj razširil na vso vas Grad. Posestnik Kenda cenil škodo na preko milijona dinarjev. Gospodarsko poslopje, dvonadstropna zgradba, je bila zgrajeno šele pred osmimi leti in popolnoma moderno urejeno. Zavarovalnina je sicer znatna, ali škodo, ki jo je povzročila tudi to pot zločinska roka, jo seveda daleč nadkriljuje. Zločinec je najbrže prišel iz bližnjega gozda, ki se ga je gospodarsko poslopje dotikalo.

* **Napad na starčka.** 98letnega Karla Weingerla v Vurbergu pri Ptujju so napadli neznani pretepači in ga ranili na glavi ter na levem očesu. Za storilec poizveduje orožništvo; starčka pa so odpeljali v mariborsko bolnico.

* **Sirov fantovski pretep.** V Mirni peči so se na sveti večer stopili fantje iz Mirne peči in Golobinca s fanti iz Kala. Sirov pretep je trajal tako dolgo, dokler se ni ustreljen zgrudil mrtve na tla 25letni Franc Cesar iz Kala. Tedaj so se pretepači, ki jih je bilo kakih trideset, razbežali na vse strani. Orožniki so kot glavne osumljence aretirali fante Kumerja, Krevsa in Kaserla ter jih odvedli v novomeške zapore. Vršni se še preiskava. Zaslužijo pa vsi pretepači, da bi jih na sodišču temeljito zašili.

* **Z nožem je v prepiru neki pijanec zabodel** v Kamniku mesarskega pomočnika Ivana Slabajno. Hudo ranjenega Slabajno so prepeljali v ljubljansko bolnico.

* **Tri žrtve prazniških pretefov.** Po stari grdi navadi fantje na deželi na vsake praznike popivajo do brezmejnosti in se potem pijani pretepajo. Tako je na Stefanovo prišlo v Šikolah pri Pragerskem do sirovega tepeža, ki je zahteval tri ranjence. Na dopustu se mudeči vojak Fran Napast iz Stražgonceve je dobil strel v desno nogo, posestniški sin Anton Kolar vbodiljaj z nožem v desno lopatico in v prsi in posestniški sin Franc Mihalek sunek z nožem v trebuh. Vse tri ranjence so prepeljali v mariborsko bolnico.

* **Sumljivi postopači na Jesenicah.** Te dni dopoldne se je vračala neka 10letna učenka na Jesenicah skozi park Hrenovico v smeri od vile ravnatelja Maierja proti Luckmanovi villi. Njenkrat je stopil iz gošče neki slabo oblečen možki in jo hitro ubral za dekletu n. Ko je deklica videla, da ji je za petami, je začelo teči na vso moč, možki pa za njo, a je k sreči ni mogel dohiteti. To ga je tako ujezilo, da je vrgel za dekletom dežel kamen, ki na srečo ni zadel. — Te dni pa se je vračal neki predelavec z Blejske Dobrave z jeseniške postaje, na katero je prispel z večernim brzovlakom iz Ljubljane, na Jesenice in od tam peš na Dobravo. Med potoma se mu je pridružil neznan možki, ki je bil zelo vsiljiv ter je hotel predelavca na vsak način izvabiti v kak samotni kraj.

* **Hitro izsledeni vlomilci.** V noči od 16. na 17. decembra je bil izvršen vlom v pisarniške prostore stavbe tvrde Rudolfa Kiffmann v Melju pri Mariboru. Vlomilci so odnesli 69.000 Din v gotovini, mnogo kolkov, znamk, mikrometer in razne pisarniške potrebščine. Vsa znamenja so kazala, da so bili vlomilci zelo dobro poučeni o razmerah pri Kiffmannu. Policijski nadzornik Canjko je tudi v tej smeri vršil preiskavo, ki se je končala s popolnim uspehom. Osumljeni vlom so bili 17letni ključničar Viljem Kaloh, ki je v soboto 14. decembra, torej tri dni pred vlomom, brez odpovedi izostal od dela, dalje 20letni Ivan Cesar in 21letni Jože Janže, vsi stanujoči na Pristanu, ki so po

vlomu izginili brez sledu. Kaloh in Cesar sta hotela za vsako ceno napraviti za božične praznike izlet na morje. S seboj sta povabila še Janžka, ki sta ga premamila s tem, da sta mu pokazala cele šope ukradenih bankovcev. Čedna trojica je takoj nato krenila na dolgo potovanje. Niti sanjalo pa se jim ni, da jim bodo baš božični prazniki pokvarjeni. Na podlagi tiralice, ki jo je izdala mariborska policija, so bili po zasledovanju vsi trije baš na sveti večer aretirani v Splitu. Vsi trije so imeli na sebi popolnoma novo obleko in perilo, denarja pa so našli pri njih še okrog 14.000 Din. Zlikovce so priveli v Maribor.

* **Vlom v cerkev.** Cerkev v Štepanji vasi pri Ljubljani je obiskal te dni ponoči raznan tat, ki je izropal nabiralnik. Ker pa v nabiralniku brčkone ni dobil velik plen, je odprl tabernakelj ter skušal razbiti monstranco. Iz monstrance je izdobil več umetnih biservov, misleč da so pravi. Skušal je dalje vlomiti tudi v zakristijo, kamor pa zaradi težkih vrat ni mogel priti. Drzni tat je oškodoval cerkev za okrog 500 Din vrednosti. To tatvino je izvršil baje neki 30letni postopač, ki je znan cerkven tat.

* **Zasledovan vlomilec.** Nedavno je bil ponoči izvršen v spalno sobo Franceta Lokovška v Turjem pri Hrašniku drzen vlom, ki ga ima na vesti že dlje časa zasledovani 37letni Martin K. Vlomilec je odnesel iz sobe črno listnico z 800 Din gotovine, nov dežni plašč, srebrno uro, dve srebrni verižici, več kovanega avstrijskega denarja in še nekaj raznih dragocenosti. Skupna škoda znaša nekaj čez 2000 Din. Zasledovani tat je srednje postave, podolgovatega obraza in plavih las.

* **Sam se je javil policiji.** Nedavno je poneveril 20letni uslužbenec trgovke Marije Karlovčeve na Lavi pri Celju svoji gospodinjci, ki ga je poslala z denarjem na celjsko pošto, znesek 1585 dinarjev. Fant je za 14 dni izginil iz Celja, v soboto 21. decembra pa se je vrnil v Celje in se prostovoljno javil na policiji. Odkrito je pojasnil svojo odsotnost. S poneverjenim denarjem se je odpeljal v Šibenik, kjer je našel več svojih tovarišev, s katerimi je služil skupaj svoj čas v vojaški godbeni šoli. Gostil jih je nekaj dni in napajal z vinom. Ko pa mu je zmanjkalo denarja, se je poslovil od Jadrana in odjadral v Celje delat pokoro za svoje lahkomišljene grehe. Izročen je bil sodišču.

* **Suknje jim je pokradla.** Angela, ljubljanska nočna ptičica, je prežala te dni na svoje žrtve v bližini kolodvora. Kmalu se je pridružila družbi štirih veseljakov, ki so jo nagovorili in jo spravili s seboj v neko gostilno. Moški so odložili suknje v prvi sobi, na kar so odšli z dekletom v drugo manjšo sobico, kjer so naročili celo gostijo. Angela se jim je slednjt za hip umaknila, češ, da se takoj vrne. Nestrpni kavalirji pa so jo čakali zaman, zaradi česar so se odločili, da gredo iz gostilne sami brez Angele. Komaj pa so stopili v prvo sobo, so presenečeni ugotovili, da so jim zmanjkale suknje. Takoj so se zavedli, da ima tatvino na vesti drzna Angeleca, ki jih je spretno okradla. Kavalirji so iskali pomoči na stražnici.

* **Pri poapnenju arterij v možga jih in sreč dosežemo pri vsakdanji uporabi male množine Franc Jožefove vode** iztrebljenje črevesa brez hudega pritiska. Cenjeni učenci na klinikah za notranjo medicino so dosegli celo pri polstransko ohromelih s Franc Jožefovo vodo najboljši uspehe pri iztrebljanju črevesa. Franc Jožefova grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Nevarnost.

Na policijo je prisopihal možak ter se zatekel k nadzorniku: «Zaprte me, takoj me zaprite!»

«Prej morate povedati, kaj ste zagrešili!» je zahteval nadzornik.

«Ženo sem udaril...»

«Ali ste jo ubili?»

«Ne, ampak za menoj jo briše. Vsak čas me bo dohitela.»

IZ POPOTNIKOVE TORBE

POLJANSKO PISMO.

Gorenja vas, decembra.

V nedeljo pred sv. Tremi kralji 5. januarja ob 8. popoldne bo imelo pri Anž'u naše gasilno društvo svojo predpustno veselico. Odveč bi bilo omenjati potrebo gasilnega društva. To dejstvo je preiskusil Gorenja vas sama zlasti pred približno 30 leti ob velikem požaru. Gasilno društvo je večinoma navezano na svoje in dobrotnikov podpore pri nabavi potrebnega orodja in oprave, zato se udeležite prireditve in pokažite s tem naklonjenost gasilnemu društvu.

Pridiga v cerkvi v nedeljo 22. decembra nas je presenetila in razočarala. Namesto da bi bil g. župnik v svoji pridigi razložil pomen praznikov, kako naj jih praznujemo in kako naj bomo dobri drug do drugega, se je spravil ta dan na napredne časopise «Domovina», «Jutro» in «Slovenski Narod». Rotil je poslušalce na vse pretege, naj teh listov nihče ne naroči. Povzpel se je celo do gorostasne trditve, da so ti listi krivi nezakonskih otrok in drugih takih nesreč. O tem bi se dalo mnogo govoriti na kakem drugem kraju, a ne v cerkvi, ki jo smatramo za najnepriemernejši prostor za take razgovore. Sicer pa, kdaj je kateri napredni list zapeljeval bralce k grdim razvadam? Prav nasprotno je res. Tako je zlasti «Domovina» tako početje vedno pobijala in se zlasti borila proti pijančevanju.

Pa ne le v nedeljo na prižnici, tudi sicer je porabila duhovščina adventno spoved za agitacijo proti naprednim listom. Vsak razumen človek pa ve, da tako postopanje ne bo imelo uspeha, pač pa smo že večkrat slišali, da se s tem odganjajo ljudje od cerkve. Kakšne liste si naj naročimo, že sami dobro vemo. Ali znamo sami presoditi, kaj je prav in kaj ne, zato ne potrebujemo o tem nobenih nasvetov, najmanj pa v cerkvi, kjer se naj oznanja božja beseda in kjer se naj ne uganja agitacija.

Sokolska prireditve na Štefanovo je prav dobro uspela. V splošno zadovoljnost se je igrala veseloigra «Hišni prijatelj». Obisk je bil izredno velik. Prišli so ljudje od blizu in daleč, da je bil Sokolski dom nabit poln. Po predstavi se je razvila nepriljudna prosta zabava, ki je trajala pozno v noč.

ZIROVSKE NOVICE.

Ziri, decembra.

Kakor druga sokolska društva je tudi naše z najstarejšim sokolskim domom v Jugoslaviji prešlo v Sokola kraljevine Jugoslavije.

S 1. januarjem dobimo zopet staro poštno zvezo s Škofjo Loko. Poštno avtomobilsko vožnjo je prevzelo znano solidno in zanesljivo avtomobilsko podjetje za Poljansko-Zirovsko dolino Jakob Poljanšek. Iz Zirov bo odhajal poštni avtobus, ki bo poleg pošte še lahko sprejel 12 do 15 potnikov, ob pol 4. uri popoldne, iz Gorenje vasi nekaj čez 4. uro, a iz Poljan po polpetih in bo dospeval v Škofjo Loko okrog pol 6 ure zvečer. Zjutraj bo odhajal iz Škofje Loke ob pol 9. u. in dospel v Ziri okrog pol 11. ure. Tako bomo pošto dobivali po vsej dolini že dopoldne in se bo po potrebi še isti dan lahko odgovorilo. Liste, ki zjutraj izhajajo, bomo brali že dopoldne. Pa tudi potniki, ki bodo imeli opravka v dolini, bodo svoje posle lahko opravili, ako ne bodo predolgi, že v enem dnevu, kar je zdaj trajalo dva, oziroma tri dni. Za primer visokega snega je poskrbljeno za poštno vožnjo s konji dotlej, da se cesta preorje in odkida za avtomobilski promet.

Tukajšnje župnijsko posestvo je bilo razen župnišča, vrta in nekaj sveta na javni dražbi prodano za pol milijona dinarjev na zahtevo Ljudske posojilnice.

Na sveti dan se je ponesrečil sejemletni Jožko, sinko spoštovanega mizarskega mojstra Demšarja. Pri sankanju si je zlomil nogo. Kako se je to

zgodilo, dečko, sam ne ve. Na odredbo zdravnika ga je skrbni oče prepeljal v bolnico v Ljubljano, kjer bo moral ostati nekaj tednov.

VESTFALSKO PISMO.

Suderwich, decembra.

Vljudno prosimo za malo prostora v naši «Domovini», ki se pri nas v Poruhrju zelo udomačila, ki se je pri nas v Poruhrju zelo udomačila in ki nam vsak teden prinaša toliko lepega štiva.

Pred kratkim se je mudil pri nas, kakor veste, urednik gosp. Ravljen, ki se je hotel na licu mesta seznaniti s tukajšnjimi rojaki ter proučiti njihove razmere. Rade volje smo mu ustregli ter mu opisali in pokazali vse naše križe in težave ter tudi dobre strani. Položaj se je pa za nas zboljšal, odkar so bile podpisane pogodbe med našo državo in Nemčijo.

Gosp. Ravljen je obiskal ob tej priliki tudi rojake v Holandiji, največ pa se je mudil pri nas v Poruhrju, in sicer v Suderwichu. Le žal, da nas je tako hitro zapustil. Videli smo, da je g. Ravljen čutil z nami, ki nas je borba za kruh privedla v tujino. Dobili smo najboljše vtise od njega in ostal nam bo za vedno v spominu. Kakor smo čitali, je tudi g. Ravljen ponesel od nas v domovino prijazne vtise. Zeleli bi, da bi nas v doglednem času ponovno obiskal. Za zadnji obisk mu velja iskrena zahvala in prosimo ga, naj sprejme po tem potu naše prisrčne pozdrave!

Pozdravljamo tudi vse bralke in bralce «Domovine» doma in na tujem ter jim voščimo srečno novo leto.

L. in I. S.

UBEGEL KAZNJENEC.

Št. Rupert na Dolenjskem, decembra.

Pred dobrim mesecem je ušel iz mariborske jetnišnice na tri leta obsojeni Ferdinand Mole, doma iz Št. Ruperta na Dolenjskem. Kljub njegovemu vednemu potikanju okoli Št. Ruperta se vendar ne posreči orožnikom, da bi ga ujeli, čeprav so dobili s sosednjih postaj mnogoštevilno orožništvo za pomoč. Mnogokrat gre tudi po deset orožnikov skupaj na lov za beguncem, a pretkani ptiček se jim zna vedno izogniti.

Zlikovec se pokaže ljudem zdaj tu zdaj zopet drugje, čim pa zasluti, da se svetijo bajoneti za petami, jo popiha v varne kraje.

Pred dvema tednoma se je odpravila popolne Mila Simončičeva, po domače Koščeva, v svojo zidanico po vino. Na veliko začudenje je našla vrata odprta. Vstopivša v zidanico se je zelo prestrašila, ko je zagledala pred seboj že imenovanega Moleta. Sedel je za mizo ter pil njeno sladko vince. Preden se je Koščeva zavedla, jo je Mole nagovoril z besedami: «No, kaj je, Mila? Na, boš pilat? Pri tem ji je postregel z njenim vinom, a ženska ni vedela, kaj bi storila. Nato jo je dalje vprašal: «Kaj, v tej posodi boš pa domov nesla pijačo? No, le natoči si, pa pojdi domov. Zaklenil bom že jaz.»

Kakor se čuje od ljudi, je prišel iz Mirne v Št. Rupert 19. decembra brzovjav, da se tam nahaja Mole, in sicer v neki gostilni. Orožniki so ga šli takoj iskat, a ga že ni bilo več. Tako torej Mole še danes uživa svobodo. Pred njim pa trepeče vsa okolica, pa tudi orožniki so pazljivi. Kakor znano je zlikovec lani obstrelil orožniškega kaplarja Naceta Jelovška. Mole je baje dobro oborožen.

Največji križ.

Dolgotrajna suša je ožgala vse rastlinstvo in prebivalci v Zabji vasi so pričeli misliti, kako bi si izprosili dežja. Sklenili so, prirediti procesijo, mežnarju pa so naročili, naj vzame največji križ ter ga nese na čelu spreveda.

Ko so se vaščani drugo jutro zbirali pred cerkvijo, jo je primahal cerkovnik brez križa, na hrbtu pa je nesel svojo ženo.

«Kje pa je križ?» so ga spraševali.

«Je že tukaj!» je namignil na ženo. «To je moj največji križ, ki ga imam na svetu...»

ŽENSKI VESTNIK

Nekaj nasvetov gospodinjam kuharicam

Že nedavno smo poudarili važnost pravilnega zalivanja jedil pri kuhi in priporočali gospodinjam kuharici, naj ima pri kuhi v ta namen zmeraj pripravljen krop. Zato naj gospodinja, ko zakuri štedilnik in prične kuhati, ne pozabi pristaviti vselej tudi lonec čiste vode, da jo ima potem pri roki za prilivanje k jedem, ki jih kuha.

Jedilom, ki so se pokuhala, ne smeš prilivati mrzle vode, zakaj prvič zamudiš s tem najmanj 10 minut, to se pravi: jed bo, med vrenjem zalita z mrzlo vodo, za toliko pozneje gotova, drugič pa taka jed, ki si jo vrelo naenkrat spet ohladila, izgubi na svojem okusu in ni tako dobra.

Napačno je tudi zalivati z vodo iz kotla in je tudi nezdravo. Zakaj? Prvič kotla ne umiješ vsak dan in ga tudi ne izprazniš, tako da je v kotlu vedno kaj stare zgodljane in neokusne vode, ki ni dobra k jedilom; drugič pa nikoli ne veš, če se ni v kotlu napravila bakrena rja (grinšpan), kar je zdravju škodljivo. Zato imej, kakor rečeno, vedno posebej v loncu čistega svežega krova za zalivanje.

Kadar si naredila prežganje, ga vedno malo osoli in zalij z mrzlo vodo ter premešaj, ker osoljeno in z mrzlo vodo zalito prežganje se takoj razpusti in ne nastanejo svaljki. Ko je prežganje prevrelo, ga šele stresi v jedi.

V marsikateri družini eden ali drug ne mara v jedi čebule. Tu si lahko pomagaš takole: Ko delaš prežganje, deni na mast eno majhno čebulico, a ko se čebulica malo ocvre, tedaj šele prideni moko in izgotovi prežganje, potem pa vzemi čebulo ven iz jedi, preden jo daš na mizo. Jed bo imela enako dober okus, kakor če bi jo napravila z rezano čebulo. Golaž in mesne jedi se seveda ne dajo tako napraviti, to velja samo za prikuhe iz zelenjav, krompirja, riža in enako.

Če ima mast slab duh (kar se rado dogaja pri kupljeni masti), jo raztopi, nareži vanjo par čebul in pusti, da se zarumenijo, na kar postavi mast h kraju, da se malo ohladi, ohlajeno pa precedi. Taka mast bo spet okusna, ker čebula vzame nase slabi duh.

V zakrpani (zacinjeni) posodi ne delaj prežganja in sploh v taki posodi nikar ne grej masti, ker vroča mast utegne raztopiti zacinjeno luknjo, mast pa izteči v ogenj. Lahko pa pride cin tudi med jed, kar je zdravju škodljivo.

Sploh ne pripravljaj jedil v oškrbljenih posodah. V takih posodah kuhaj le krompir v oblicah ali pa juho, ki jo moraš itak precediti, tako da, če je odpadlo kaj glazure, ostane ta na cedilniku. Od slabe oškrbljene posode je bilo že veliko nesreč.

Kadar cvreš špeh, prideni zrezanemu špehu vedno eno debelo čebulo. Ko se je mast razpustila in so ocvirki že lepo rumeni, pa vzemi čebulo proč in je ne mešaj in ne tlači z ocvirki. Tako ocvrto čebulo pa lahko porabiš h kaki prikuhi, kjer potem prežganje lahko napraviš brez čebule.

Za kuhinjo

Dobra krompirjeva juha. Krompir operi in olup, ga zreži na majhne kocke, nato zreži vmes še polovico srednjedebele čebule in skuha na vodi. Ko je že skoro kuhano, napravi lepo rumeno prežganje s čebulo, ki mu dodaj malo sladke paprike in zalij z vodo. Nato zakuhaj v prežganju eno pest pšeničnega zdroba (grisa), na kar stresi vse skupaj h krompirju, posoli in pusti prekuhati še nekaj minut. V skledo ubij eno celo jajce, dodaj tri žlice kisle smetane in dobro zmešaj. Nato malj na jajce in smetano vrele juhe, dobro premešaj in daj juho na mizo.

Faširani zreski. Sesekljaj ali sfaširaj na stroju malo govedine, teletine in svinjine, vsega skupaj pol kile. Dodaj žličko drobno zrezane čebule,

šcep popra in zelenega peteršilja, eno žemljo namočeno in ožeto, eno jajce in soli. Vse to dobro zmešaj in razdeli na šest enakih delov, naredi ploske štručice, ki jih po obeh plateg potresi z moko. Tako pripravljene zrezke speci v plitvi ponvi na vroči masti. Peči jih moraš kake tri četrt ure. Ko so zapečeni na eni strani, jih obrni, da se lepo zapečejo tudi po drugi strani. V drugi kozi pa segrej med tem par žlic kisle smetane, v katero položi zrezke, na kar prilij, še tisto mast, v kateri si pekla zrezke, dodaj žlico vode ali pa juhe in pusti zrezke v smetani še malo prevreli. Ko so gotovi, jih naloži na krožnik, polij s sokom in jih obloži s krompirjem, rižem ali pa makaronami.

Korenček s smetano. Operi in ostrgaj 12 korenčkov, jih zreži na ploščice in skuhaj v slanem kropu. V kozi pa razgrej žlico masti in ko je vroča, vsuj vanjo pol žlice moke in majhno žličko sladkorja. Ko se je malo porumenilo, dodaj par žlic vode in kisle smetane, stresi noter kuhani korenček in malo popopraj. Ko si dobro premešala, prilij potem še toliko vode, da je primerno gosto. Ko je vse skupaj še dobro prevrelo, daj na mizo kot prikuho h govejemu mesu in zraven še krompir.

Praktični nasveti

Usnjene rokavice moraš prati takole: Pripravi si mlačno milnico (žajfnico), kateri si dodala par kapljic salmijaka in pa navadnega namiznega olja, ker od tega ostane usnje mehko. Nato natakni rokavice na roke in jih operi v milnici. Izpirati jih nato ni treba nič, samo milnico moraš dobro iztisniti iz njih, na kar jih v suhih krpah nekoliko posuši. Napol suhe obrni narobe in jih obesi, da se dodobra posušijo. Med sušenjem pa jih moraš večkrat dobro pomencati, da postane usnje tem prožnejše in mehko.

Cinasto ali kositrasto posodo lahko osnažimo, če jo najprej pomijemo z lugom, nato pa še ocedimo z lesnim pepelom. Slednjič treba posodo še dobro odrgniti z drobljeno soljo in krpo. To je najboljši način snaženja kositraste posode, svetila se bo ko srebrna.

Šipe na oknih se dajo lepo očistiti s čistilno kreda (Putzkreide). Kreda treba stopiti v vodi, da nastane mlečna tekočina. S to tekočino namažemo šipo in jo takoj obrišemo s krpami. Treba pa za to več krp, eno, dve za zbrisati kreda, druge pa, da potem šipe še popolnoma očistimo.

Ko so naslednji dan orožniki odprli okno, so našli tamkaj pismo, v katerem jim je želel Škantar srečno in veselo novo leto ter obenem izrazil nado, da jih bo še obiskal, ako ne bo prej minula vojna. Do tega obiska pa ni prišlo, kajti avstrijska vojska je odstopila in prevrat je podelil tudi Škantarju zlato svobodo.

Naj še dolgo uživa svobodo sredi svojih planin in med duhtečimi planinskimi rožami, katere nadvse ljubi.

Silvester.

Tam u deveti deželi

Pripovedka.

Če koga tarejo nadloge, si skuša pomagati, kakorkoli zna in more. Tak siromak je bil tudi kmet Kolenc v Zalesju. Spočetka, ko se je oženil, mu je že še nekam šlo, a nabrali so se mu otroci. Po polju mu je toča ugonabljal pridelke, a v hlevu in svinjaku se je vselila bolezen ter mu pobrala skoro vso živino. Kolenc se je zadolžil pri skopem bogatinu Kragulju. Ta oderuh ga je stiskal hujše od more. Tako daleč je prišlo, da mu je skopuh povedal, da bo njegova kmetija kmalu na bobnu.

V teli hudih stiskah in težavah se je Kolenc zatekel k staremu Matevžetu, ki je imel na koncu vasi svojo kočo. Ta možak se je pečal z zdravljenjem ljudi in živali, pa znal je tudi še marsikaj drugega; celo črne bukve je imel! Poleg tega je bil Matevž tudi zelo bistroumen in pretkan. Poinagal je marsikomu, ki so ga trle nadloge.

Matevž je baš v loncu čmradil nekako maščobo za zdravila. Tako čudni duhovi so prihajali iz lonca, da se je Kolenc kar za nos prijemal. Betežni in nesrečni gospodar je prosil starca za svet in pomoč.

Starec je nehal s svojim delom, odnesel tisti lonec v vežo, nato pa prisedel k Kolencu.

«Vse se bo dalo narediti, prav vse, to ti pravim, samo če si kaj pogumen! Torej poslušaj me: Na sveti večer ne smeš iti s kadilom okrog svoje hiše in pa dobro glej, da te tudi od kake druge hiše ne zaloti kadilo. To je prvo. Poslušaj me dalje: Dobodi na pokopališču strohnelo cunjjo od kakega mrliča; to boš dobil, ko bodo za koga kopali grob. To cunjjo naveži na blagoslovljeno leskovo palico, ki jih imaš v tisti butari, ki jo nosiš na cvetno nedeljo k blagoslovu. Točno ob polnoči pa moraš biti na križpoti; pri nas je ta kraj v Temenici. Na tistem kraju si potegni s palico okoli sebe krog in čakaj. Tisti, ki bo prišel, te bo rešil vseh težav, pa bogat boš!»

«Kdo pa bo tisti?»

«Ha, ha, ti si pa bedak! Kdo bo? Sam vrag bo! On ti bo prinesel denar. Kake pogoje ti bo stavil in kaj želel od tebe, pa jaz ne vem. To ti še rečem, siliti te ne mora. Ako se ne pobotata, ti nič ne more, le dal ti ne bo ničesar. A do ene ure moraš stati na tistem kraju. Razumeš?»

«Vse sem razumel. A to so čudne reči. Pa poskusil bom vseeno, če bo le mogoče, da bi se rešil tega skopuha.»

Kolenc je kmalu potem odšel domov ter se začel pripravljati po Matevževem nasvetu.

*

Prejšnje čase, še v mladih letih, se je Kolenc vedno veselil božičnih praznikov, a od časa, ko je bil pri starcu Matevžetu, so ga tlačile tem hujše skrbi, čim bolj so se bližali prazniki. Kajpak je vse to opazila tudi njegova skrbna žena. Začela ga je vpraševati, kaj mu je. Toda mož si ni upal, pa tudi ni hotel ženi povedati prave, kajti bal se je: če bi ženi pravo povedal, bi mu skušala preprečiti njegovo namero.

Bilo je zadnji dan pred prazniki. Kolenc je imel že vse potrebno pripravljeno in na večer se je kar izgubil od doma z izgovorom, da ima zelo nujne opravke ter da se povrne nazaj šele ponoči enkrat.

*

Še preden so zvonovi pri fari vabili k polnočnicam, je bil Kolenc že v Temenici. Ko je začel biti polnočno uro, si je na križpoti napravil z blagoslovljeno palico krog, stopil vanj in čakal...

Malo zabave za novo leto

Škantarjevo silvestrovanje

Janez Škantar vam je bil med svetovno vojno srčen vojak, vendar se je pa po tolikih letih preživljanja krvi tudi naveličal tega posla. Na poletje je dobil kratek dopust. Ko je zagledal zopet svoj domači kraj in sinje planine, mu je vzplamtelo srce in v možganih se mu je porodila misel, da bi bilo zanj dokaj boljše pobajkovati po planinah in streljati gamze kakor pa ždeli v ušivih zaklonih. Sklep je bil storjen in ga je Škantar tudi takoj uresničil. Namesto da bi se vrnil nazaj k svoji edinici na krvave poljane, je pobasal vso svojo domov prinešeno vojno opremo in municijo ter krenil v kraljestvo Kočne in Grintovca.

Ni trajalo dolgo, ko so orožniki in loveci izvihali, da se klati po najbogatejših gamzovih revirjih neki nepridiprav, ki kar po svoje lovi in strelja divjačino. Ni jim ostalo tudi dolgo neznan, da je ta divji lovec identičen z vojnim ubežnikom Škantarjem. Jeli so prirepati nanj pogone in love, toda vsak tak lov je ostal brez uspeha. Škantar se je znal vedno tako spretno izmikati in zopet nastavljal, da so zasledovalci že dostikrat menili, da ga imajo v svoji zanjki. Toda Janez je izginil vsakokrat s pozorišča kakor kafa. Že nekaj hipov na to pa je klical lovec in orožnike raz kako nedostopno čer na korajžo, kamor mu pa seveda niso sledili. Puškine krogle, ki so mu jih pošiljali v pozdrav, niso nikoli zadele.

Janez je imel v skalovju Kočne tudi dobro skrit brlog, katerega si je priredil tako, da mu tudi niso škodovale vremenske nepravilnosti. Ta brlog si je založil s hrano in kurivom za več mesecev.

Ko pa je zapadel sneg, je imel Janez precejšen mir pred svojimi zasledovalci, kajti lovci in orožniki niso preveč ljubili potikanja po zasneženem gorovju. Božične praznike je obhajal na svojem domu v družbi s svojo sestro.

Do zadnjega dne v letu ga ni nihče iskal in že je menil, da bo šlo tudi staro leto mimo, ne da bi ga kdo nadlegoval. Toda ko je pod noč pogledal skozi majhno okence na bližnji gozd, je opazil, da se tamkaj sumljivo plazi cela četa oborožencev. V trenutku je zgrabil za svoj opasač z naboji in za karabinko ter oprezno amuknil k skednju, kjer je stala velika skladovalnica dražja in hoste. V trenutku je tudi zlezal v že pripravljeno luknjo pod skladovalico drv ter zadelal vhod z butarami. Komaj si je nekoliko oddahnil, že so se približale kočii temne postave, jo obkolile in trojica oborožencev je krenila skozi vrata v hišo. Stražni poveljnik, debel stražmojster, ki je ostal

pred hišo, je stopil počasi proti skladovalnici drv, vzel iz žepa robec, ga razgrnil na butaro ter se udobno vsedel, opazujoč dogodke v hiši. Preiskovanje majhne kočice in skednja ni trajalo dolgo. Ko je videl, da ne opravijo ničesar, je vstal debelušni stražmojster ter se pripognil, da pobere žepni robec, ki ga je prej pogrnil na butaro. Toda robca ni bilo nikjer. Prižgal je vžigalico in svetil okrog, a vendar robca ni bilo nikjer. Pretipal si je vse žepe, meneč, da se je nemara zmotil. Tudi to delo je bilo zaman, kajti robca ni bilo. Že je hotel prižgati drugo vžigalico, ko se je naenkrat zrušila cela skladovalnica drv; iz kupa butar pa je skočila temna postava ter zdirjala lahkotno ko srna proti bližnjemu gozdu.

Vse to se je zgodilo s tako hitrostjo, da prestrašeni stražmojster ni mogel drugega izreči kakor trdo kletvico. Semkaj od gozdiča pa se je začul krepak moški glas: «Gospodje orožniki, hodite kar lepo domov in če me povabite na današnje silvestrovanje, bom prej na vaši postaji kakor vi. S seboj prinesem tudi stražmojstrov robec, ki ga bo gotovo zelo vesel.»

«Le pridi, hudič, da boš dal že enkrat mir», je zarjovel debeluhar in takoj nato zaukazal: «Naprej! Lovite lumpa!»

Proti gozdiču se je vsulo krdelo oboroženih mož, ki so skoro celo uro stikali okrog za beguncem, ne da bi ga kje iztaknili. Čmernih obrazov so nastopili nato pot proti postaji. Prišedši v vojašnico so pa na vsa usta zazijali, ko so ugleдали v kuhinji mirno sedečega Škantarja. Slednji jih je prijazno pozdravil ter dostavil, da se je odzval vabilu stražmojstra in mu obenem prinesel tudi njegov čsnač.

Kajpak, so orožniki hitro padli na Janeza in mu žurno zvezali roke in noge. Debeli stražmojster si ni mogel kaj in je ponudil tudi Škantarju porcijo večerje ter nekaj požirkov silvestrove pijače. Tako je ostal Škantar nekako do četrte ure zjutraj na postaji, na kar sta ga vzela dva orožnika v svojo sredino in nastopili so nato dolgočasno pot na železniško postajo.

Nekako sredi pota med dvema vasema pa sega do ceste mlad smrekov gozdič. Prišedši do tega gozdiča je prosil Janez orožnika, naj mu odvezmeta verigo, ker mora na stran. Orožnika sta res uslužno pomagala Janezu. Komaj pa je čutil Janez, da ima roki svobodni, je sprožil pesti naglo kot vzmet pod bradi orožnikov, ki sta se zvalila po tleh s tako naglico, kakor bi ju zadel strela. V istem trenutku pa je Janez že tudi skočil v mlado šumo in izginil v temi. Počila sta hkrati tudi dva strela za beguncem, ki sta pa seveda zgrešila svoj cilj.

Bil je če dalje bolj razburjen in nestrpno je čakal, kaj neki ga bo še vse doletelo...

Že je mislil Kolenc, da iz vsega skupaj ne bo nič, ko začuje trde korake, ki se vedno bolj bližajo. Razburjeni možak je zbral skupaj ves pogum, pa še vseeno se je ves tresel od groze.

Naposled je Kolenca rešil groze prihod možaka, ki je bil zeleno opravljen, pa oči so se mu svetile hujše kakor mačku. Kolenc je ob svitu mesečnine takoj spoznal, da to ni navaden človek, a stal je kljub temu pogumno v svojem krogu, držeč blagoslovljeno palico krepko v desni roki...

Par hipov sta molče gledala drug drugega.

Zatem pa spregovori čudni neznanec:

«Kaj hočeš in kaj stojiš tu?»

Kolikor je pač mogel z vsem pogumom, ki ga je zbral skupaj, je Kolenc odgovoril.

«Želim, da mi pomagaš!»

«Jaz ti pomagam, toda tudi ti mi moraš storiti uslugo!»

«Kaj pa hočeš?»

«Dam ti denarja, da boš najbogatejši, a ti mi boš dal to, česar še sedaj niti pri hiši nimaš. Ali si zadovoljen?»

Čeprav je bil Kolenc na vso moč razburjen, toliko pa je bil še vseeno pri zavednosti, da si je mislil: To, česar še nimam pri hiši, lahko dam za vse bogastvo, ki se mi ponuja. To že ne more biti mnogo vredno.

V kratkem sta se Kolenc in zeleni mož pogodila. Še pred eno uro je prav zadovoljen odhajal Kolenc iz Temenice in s seboj nosil vrečko denarja. Bil je najbogatejši v vsej fari.

*

Že takoj v božičnih praznikih je poprej ubogi kmet Kolenc stopil k skopuhu Kragulju in mu pred pričami plačal ves dolg. Stari skopuh je kar prebledeval od jeze in zavisti, ko mu je njegov dolžnik odšteval denar. Ne samo vsa domača fara, temveč tudi vsa okolica je govorila samo o Kolencu, da je bil tako pogumen in si je upal iti na sveti večer v ris ter je tako postal bogat. Ti ali oni je vpraševal Kolenca, kako se mu je godilo v risu, pa je ta vsakomur le odgovoril: «Pojdi še ti, pa boš videl!»

Kolenc je bil zadovoljen in vesel, a ne dolgo. Dva meseca zatem se mu je rodil sinček; vsi so se veselili tega dogodka, a oče je odšel venkaj in se bridko jokal. Takoj se je namreč spomnil svoje obljube zelenemu možu. «Dam ti denarja, da boš najbogatejši, a ti mi boš dal to, česar še sedaj niti pri hiši nimaš...»

Nesrečni oče je vedel, na kako zvit način ga je ujel v svojo zanjko zeleni mož. Torej samemu vragu je prodal svojega lastnega nedolžnega otroka...

Kolenčevka se je radovala, ko je pestovala svojega ljubkega Jernejčka, a oče je postal vselej otožen, kadar je zrl ljubko dete. Žena je z vso skrbnostjo izpraševala moža, da bi zvedela od njega, kaj ga tako teži in zakaj je vselej tako otožen, kadar vidi Jernejčka. Toda mož je to tajnost skrival pred svojo ženo.

*

Čas je hitel svojo pot in mali Kolenčkov Jernejček je rasel in rasel; bil je najbrbkejši dečko, zdrav, vedno vesel in bistroumen.

Pa tudi Kolencu je šlo vse po volji; od tistega časa ga niso več obiskovale nesreče in nadloge. Z vsakim dnevom je postajal bogatejši. Da bi si olajšal vest, je bil na vso moč darežljiv in usmiljen do siromakov, toda zamišljenost in otožnost ga nista minili.

Vselej, kadar je rezal kruh Jernejčku, se mu je tresla roka; dostikrat je imel tudi solzne oči. Neki dan, ko je bil Jernejček star že osemnajst let, je fant vprašal svojega očeta:

«Ljubi oče, poprej ne odneham, dokler mi ne poveste, zakaj ste vedno tako žalostni, kadar vidite mene.»

Ker sta bila sama, je potrli oče vse povedal svojemu Jernejčku.

«Dobro, da ste mi odkrili to skrivnost, ljubi oče. Šel bom po širnem svetu iskat zelenega moža!»

Oče mu je dal nekaj denarja in sin je šel v svet.

*

Mladi pogumni fant je blodil in hodil po svetu sem in tja tri dni in povsod vpraševal, kje neki stanuje zeleni mož.

Na večer tretjega dne je prišel v neko vas. Ker je bil že potreben okrepčila, je krenil v gostilno. Sešla sta se tamkaj z nekim beračem. Kmalu sta se podali v živahni pogovor in mladi popotnik je povedal beraču, zakaj potuje po svetu.

Starec si pogladi svojo sivo brado in mu pove skrivnost, da od tega kraja dobre tri ure prebivajo v gozdu trije stari sveti puščavniki. K tem puščavnikom hodijo ljudje tudi iz daljnih krajev iskat tolažbe in pomoči.

Fant se je lepo zahvalil starcu za nasvet in mu dal cek'.

Zarana prihodnjega dne se je Jernejček napotil do svetih puščavnikov.

pa jih naprosil za svet.

Najstarejši puščavnik mu je dejal:

«Sreča tvoja je, fantič, da si se zatekel k nam. Videti si pogumen, zatoorej upam, da boš vse po sreči izvedel. Poslušaj me, pa vse si dobro zapomni!»

Domovanje zelenega moža in vseh njegovih pajdašev peklenščkov je od tukaj še zelo daleč; v deveti deželi za deveto goro. Kadar prideš do teh devetih gor, jih preštej, in sicer od leve na desno, pa pojdi po ozki dolinici od pete gore dalje in se boš kmalu znašel pred vratmi zelenega moža — pred peklenškimi vratmi! Sešla se bosta tamkaj s peklenškim čuvajem, a prav nič se ga ne ustraši! Udari ga s to blagoslovljeno palico, ki ti jo dam, pa bo čuvaj postal krotek ko jagnje. Nato udari trikrat s to palico na peklenške duri in vselej zakliči: «Zeleni mož, pridi venkaj!» Od njega potem zahtevaj, da ne sme imeti nad tabo in tvojim očetom nikake oblasti več. Če se bo vrag branil, ga udari s to palico in bij ga toliko časa, da se ti vda, kar se ti tudi bo! Pa zahtevaj od njega tudi pismeno potrdilo. Ko to dobiš, si vse opraviš!»

Jernejček se je iz srca zahvalil svetemu puščavniku, vzel v roke blagoslovljeno palico in se odpravil na daljno popotovanje.

*

Popotoval je in popotoval Jernejček proti deveti deželi in deveti gori dan za dnevom.

Šele po devetih dolgih tednih je prišel v deveto deželo in v svoje veliko veselje tudi zazrl devetero goro.

Zelo je bil že utrujen, ko se je ustavil v zadnjem mestu. Tam je naletel najprej na nekega graščaka. Gospod je bil silno prijazen, a zelo otožen.

Začela sta se pogovarjati in od graščaka je zvedel, da je bil on svoje čase hud kvartopirec. Ko so tako enkrat igrali, se jim je pridružil neki zeleno opravljen človek; pa čisto po mačje je gledal.

Ta neznanec je začel igrati tudi z graščakom. Vedno in vedno je dobival zeleni mož. Graščak, ki je bil že jezen, je dejal: «Kar sem imel denarja pri sebi, sem ga izgubil, pa udariva za mojo najmlajšo hčerko! Če izgubim, je tvoja!»

Od veselja so se zelencu zaiskrile oči. Tako je pogledal, da se je graščak kar od groze stresel...

Vrgla sta znova karte in zopet je izgubil graščak.

Šele takrat pa je dobil spoznal graščak, da je igral s samim peklenščkom.

Grad se je stresel in zmajal kakor ob najhujšem potresu in z zelenim možem je izginila tudi njegova ljuba hčerka. Od tistega časa je sedaj že nad leto dni.

Jernejček je tolažil potrtega graščaka in mu obljubil, da bo poskušal rešiti tudi njegovo hčerko.

Po tem razgovoru se je pogumni fant podal proti devetim goram in dospel do njih.

Po ozki, temačni dolinici od pete gore je korakal pogumno dalje. Dasi je bilo podnevi, vendar je bilo v tej soteski skoro čisto mračno. Nobenega zelenja, nobenega živega bitja ni videl,

le smrad po žveplu ga je dušil. Nekako po polurni hoji je dospel iz dolinice na malo planoto; tudi tamkaj ni bilo videti nobenega zelenja, pa niti enega veselega ptička ni čul, ki bi prepeval. Znova se je znašel pred strmo goro. Nekako v sredini te gore čisto ob strmem bregu je šele zagledal prvo bitje. Bil je čuvaj, ki je imel kozjo glavo in bil čisto kosmat.

Ko ga je čuvaj zazrl, je grozno zarjul, da se je vse okrog Jernejčka streslo. Pa Jernejček je pogumno stopil k njemu in ga udaril z blagoslovljeno palico. Čuvaj je kar obstal in se začel tresti. Jernejček je tako nemoteno dospel pred peklenška vrata.

Udaril je trikrat na vrata in že je pred Jernejčka stopil zeleni mož.

«Kdo si in kaj hočeš od mene?»

«Ali si ti zeleni mož?»

«Sem!»

«Dobro! Ukažem ti, da mi prineseš pismo in da nimaš nobene oblasti več nad menoj in nad mojim očetom!»

Zeleni mož je mislil pograbit fant, pa je ta odskočil in ga udaril z blagoslovljeno palico.

Zeleni mož je zastokal in se ves stresel; odhitel je nazaj, vrata je pustil kar odprta, čez par minut pa se je že vrnil s pismom.

«Tu ga imaš, pa pusti me odslej v miru!»

«Še te ne pustim poprej, dokler mi ne privedeš grajske hčerke, ki si jo priigrall!»

«Te pa ne dam!» je zelenec divje zarjul.

Že je mislil zaloputniti vrata, pa fant ga je oplazil s palico.

«Moraš jo dati, poprej ne odneham!»

Zeleni mož se ni več obotavljal in privedel je zalo grajsko hčerko.

«No, ali bom sedaj imel mir pred teboj?» je dejal zelenec v slovo.

«Imel ga boš! Kar sem iskal, sem že dosegel!»

Tako sta odšla izpred peklenških vrat Jernejček in zakleta grajska hči, ki se je zahvaljevala mlademu rešitelju.

*

Veselo na gradu je bilo nepopisno, ko jim je Jernejček privedel hčerko. Junaški rešitelj je ostal več dni na gradu. Domov ni odhajal peš, temveč so zajezdili iskre konje graščak, Jernejček, lepa grajska hčerka in še četvero hlapcev za varstvo.

Vsi so se oglasili tudi še pri svetih puščavnikih in jih bogato obdarovali.

Baš na sveti večer so došli do Kolenca.

Ob splošnem veselju je rešena grajska hči Kolenčevim pripovedovala, kako se ji je godilo pod oblastjo zelenega moža.

Ta jo je namreč vedno silil, naj odstrani z vratu malo svetinjico Matere Božje, ki jo je imela na zlati verižici. Ona pa ga ni ubogala. Ko bi ga bila poslušala, bi bila za vedno izgubljena. Nihče bi je ne mogel več rešiti.

Graščak je bil za rešitev hčerke tako hvaležen, da je dal Jernejčku hčerko za ženo, na kar so se vsi preselili v deveto deželo. Tam se jim je godilo prav dobro. Kako bi se jim tudi ne, če so

bile hiše pokrite s flancati, a po cesti je hodil pečen vol in imel v bedro zasajen nož, da je vsakdo lahko odrezal mesa kolikor ga je potreboval.

Anton Stražar.

Ribji tat

Matej je bil priden in vesel fant. Tam na Dolenskem, kjer je študiral, je bil zelo priljubljen. Mladenič je imel samo eno napako: ribe je rad lovil. Menda je imel Matej to bolezen že v svoji krvi, saj je bil že njegov ded najboljši ribič, ki je ujel več rib kakor pet drugih ribičev, ki so se hvalisali s svojimi postrvicami, jih nosili v gostilno kakor na ogled in ponosno vrtili na večerjo tudi svoje prijatelje, čeprav je s tistimi ribicami mati krčmarica komaj postregla ribiču samemu, ker jih je bilo bore malo.

Ko je Matej nekega dne lovil v Krki ribe, je prišel ribji čuvaj, ki ga dijak ni poznal. Povabil je študenta s seboj. Matej je le nerad šel, kajti vedel je, da ga tira čuvaj k gospodarju, ki ga bo ovadil.

Ribji zakupnik je dijaka oštel. Matej ga je prosil, naj ga nikar ne ovadi, kajti sicer bo odletel iz šole.

«Dobro, naj bo! Ne bom vas ovadil. Dovoljenja za ribji lov vam pa vendar ne dam,» je dejal zakupnik in mu zažugal, da ga bo naznanil, če ga čuvaj le samo še enkrat zaloti pri tatvini rib.

Matej je zakupniku obljubil, da ne bo več lovil, in je zadovoljen odhitel domov.

Mladenič je za par tednov res minulo veselje po ribicah, a kmalu se je vzbudila v njegovi duši spet stara ribiška strast in kar trpel je, ker ni smel ribariti.

Ker je imel dijak tu preveč skušnjav in se ni mogel otresti misli na ribolov, je sklenil oditi drugam.

Z glavo ob zid

bi butnili, ko nas ponovno popade naš zobobol . . .

Ako tudi Vi trpite na tem, tedaj samo nekoliko kapljic prijetno dišečega Fellerjevega Elsafluida na bombaž in v piškav zob, a na lice obkladek z Elsafluidom — in bolečine prenehajo! „Elsafluid“ zavarovan z zakonom! Že 33 let je povsod cenjeno, ter preizkušeno narodno sredstvo in kosmetikum. Poiskujte ga pri ublaženju bolečin pri revmatizmu, gihtu, prehlajenju, nervoznosti, kot zaščito proti hripi; notranje na sladkorju, proti želodčnim krčm, slabostim in kašlju.

To pomaga!

V lekarnah in vseh podobnih trgovinah: poizkusna steklenica 6 Din, dvojna steklenica 9 Din, specialna steklenica 26 Din.

Po pošti: najmanj 1 zavoje z 3 poizkusnimi ali 6 dvojnimi, ali 2 specialnima steklenicama stane 62 Din. Dva taka zavoja s poštnino in zavojem samo 102 Din. Naročila na naslov:

**EUGEN FELLER, lekarnar
SUBOTICA DONJA, Elsatrg 360**

Ako pa potrebujete dobro odvajalno sredstvo, ki krepi želodec, tedaj zahtevajte Fellerjeve Elsa kroglice, 6 škatlic 12 Din.

Mladi dijak se je vpisal v drugem mestu v osmo gimnazijo, kjer je pridno študiral in na ribice precej pozabil.

Ko je pa šel enkrat na izprehod, je slučajno zašel k vodi. Kakor začaran je strmел v valove in opazoval ribice, ki so se veselo premetavale v steklenočisti vodi. Sava je tekla tod mirna in globoka in dijak je takoj sklenil, da bo tu poskusil srečo.

Že naslednji dan je šel ribariti.

Zamaknil se je v vodo, trnek se je pogreznil in potem počasi splaval na glakdo površino. Djak se je slučajno ozrl in se prestrašil. Po travniku je hitel proti njemu starejši možak ter mahal in žugal z rokama.

«Ribič,» je žalostno vzdihnil Matej in se pogljal po travniku ob bregu vode.

Nikjer v bližini ni bilo drevja ne grmovja, kjer bi se Matej mogel skriti; le samotna hišica je ležala blizu brega, oddaljena za streljaj od njega. Djaku se je kar zazdelo, da je to ribičeva hiša. Ker je pa ribaril bos in ga je trnje zbadalo v noge, je vseeno sklenil vstopiti. Splazil se je za vrhami, s čevlji v rokah. Vrbe so ga za kratek čas skrile pred pogledom zasledovalca, skočil je izza grmovja in že je stal v veži.

Sredi veže je stalo ljubko dekle, ki se je kar prestrašilo, ko ga je zagledalo.

«Usmilit se me! Študent sem. Ribe sem lovil. Ribič me zdaj zasleduje. Če me bo dobil, sem izgubljen, kajti naznanil me bo in iz šole me bodo zapodili,» je hitel Matej v eni sapi.

Deklica ga je pogledala, zardela, se hipec obotavljala, a že naslednji trenutek je odprla neka vrata, mu mignila, naj vstopi, in jih že za njim zaklenila.

Bil je skrajni čas. Že naslednjo minuto je vstopil ribič, prišel urno korakati sem in tja po veži ter pripovedovati:

«Kako sem hitel! Ribjega tatu sem videl. Kje pa je? Ali ni prišel k nam? Na ravnicah je nenadoma izginil med vrbe, ki se baš za našo hišo prenehajo. V zemljo se pač ni mogel udreti. V vodo se pa menda tudi ni vrgel.»

Deklica je pogledala govorečega petdesetletnika, zmignila z rameni in odvrnila:

«K nam ni bilo nikogar.»

Možak je nameril korak proti njeni sobi, pa se je sredi poti obrnil, obstal pred deklico in dejal:

Breda, vedno si govorila resnico. Tudi danes ti verjamem, čeprav po sili. Pri teh besedah je snel s stene puško in odšel na lov. Pred dekličjo sobo je skakal ves čas gospodarjev pes in cvilil, a mož se ni brigal zanj, poživil mu je mimogrede in ohditel.

Par minut je bilo v hiši mirno. Nato je stopila v sobico deklica in dejala tujcu, da zdaj lahko odide.

«Dovolite, da se vam predstavim, študent Matej sem,» je dejal dijak in se kar zagledal v lepo vitko dekle. «Čigava je ta hiša in čigavi ste vi, oproste mi, da vas vprašam?»

Hišica je graščinska. Jaz sem pastorka graščinskega lovca in ribjega čuvaja, je dejala dekle in povedalo, da ji je ime Breda.

«Iskreno se vam zahvaljujem! Ali lahko upam, da se še kdaj snideva, zdaj, ko mi je bila sreča tako naklonjena, da sem se seznanil z vami?»

«Ob koncu prihodnjega meseca bo tu na travniku vaška veselica. Upam, da pridete tudi vi, in tedaj se bomo videli,» je odvrnila deklica.

«Pridem, prav res pridem,» je zagotavljal dekle študent in se veselo oziral po ljubki dekliški sobici. Pogled mu je obstal na oknu, kjer se je šopiril rožmarin, in dijak je že krasotico zaprosil:

«Samo za eno vejico rožmarina vas prosim. Za spomin mi bo od vas.»

Dekle je še bolj zardelo in mu odrezalo vršiček rožmarina, ki ga je dijak pripel na prsa in odšel.

«Oprezal sem in videl, da je bil ta vražji tat res v naši hiši. Prizanesel sem mu zaradi tebe. Toda povej mi, kaj je počel tukaj. Malo čudno je,

da se zasledovani skriva v zasledovalčevem domu, ali ne?» je dejal očim, ki se je kmalu po odhodu dijaka vrnil, kajti na lov sploh ni šel in je samo oprezal za Matejem.

«Kaj hočete? Študent je. Ribaril je pač iz same lahkomišljenosti. Menda ga ne boste naznanjali in ga izročili postavi, ki je stroga in neusmiljena,» je odgovorilo dekle.

«Breda, prizanesel mu bom zaradi tebe. Ampak kar malo ljubosumen sem bil, saj ga dolgo ni bilo iz hiše,» je omenil ribič.

«Zakaj ste ljubosumni? Bodite vendar pametni. Bili ste mož moje rajne matere, zdaj pa zahtevati mojo ljubezen. Kam vendar mislite? Kaj vam roje take neumnosti po glavi?» je zavrnilo dekle očima in ga mrko pogledalo.

Ribič ni odgovoril, zamahnil je z roko in sedel k večerji.

Na travniku ob vodi je bila vaška veselica. Med kmečkimi krasoticami je bila tudi lepa Breda.

Študent Matej ni mogel pozabiti deklice. Na veselico je prišel z nekaterimi svojimi tovariši. Kmalu sta se našla z Bredo in zaplesal je z njo.

Dijaki so zapeli. Med njimi je stal Matej in pel prvi tenor. Breda je kar strmela v fanta. Zazdelo se ji je, da je to slavec, ki je zašel na njeno samotno livado in jo povabil s seboj na rajske poljane ljubezni. Pri prihodnjem plesu se ga je vsa zadivljena oklenila in sklenila, da ostane le on v njenem srcu.

Kaj še hočem pripovedovati? Stari ribič se je potolažil, pač ni bilo drugače. Udivel je, da ga Breda ne mara in ga ne bo nikoli marala.

Minulo je nekaj let. Tisti nekdanji ribji tat je sedel sam med sodniki in sodil tudi ribje tatove. Strog in pravičen sodnik je bil. Kadar je pa moral soditi ribje tatove, mu je bilo vedno težko in obenem čudno mehko pri srcu. Spomnil se je pač, da ti ljudje niso tako srečni, kakor je bil on, ki se mora za vso srečo zahvaliti baš svoji ribji tatvini, ker je baš tedaj pri ribolovu spoznal svojo ljubljeno ženico Bredo.

Gustav Strniša.

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

DAN, TEDEN, MESEC, LETO.

Po našem koledarju ima teden sedem dni. Vedno pa ni bilo tako. Pri starih Rimljanih je štel teden osem, pri Egipčanih pa celo deset dni. Sedemdnevni je nastal najbrže radi svetega števila sedem.

Judje so vpeljali sedemdnevni teden, ko so določili soboto, ki je bila pred selitvijo v Kanaan le dan zborovanj, za Gospodov dan.

Judovski sedemdnevni teden se je razširil proti zapadu v drugem stoletju pred Kristusom. Prvotno so nosili dnevi le številke, pozneje pa so jih poimenovali po raznih nebesnih telesih. Slovenci pa imenujemo tedenske dneve deloma še danes po številkah. Tako pomeni torek v stari slovenščini drugi dan, četrtek in petek pa se predstavljata še danes kot četrti in peti dan.

Če je torek drugi dan, smo Slovenci začeli teden s ponedeljkom, ki nam je bil prvi, dočim je bila nedelja zadnji dan v tednu. Danes začnemo pri štetju dni navadno z nedeljo.

Poglejmo še ostala imena tedenskih dni! Nedelja je dan počitka, dan, ko se ne dela. Ponedeljek je dan, ki pride po nedelji. Ostaneta nam še dva dneva: sredo in sobota. Sobota je judovsko ime. Sreda pa naj bi bil srednji dan v tednu. Kako se to ujema? Med sedmimi dnevi je srednji četrti dan, ne pa tretji. In vendar imenujemo Slovenci tretji dan v tednu sredo. Iz tega vidimo, da se je tu pomešalo dvoje štetij tedna: prvo začne teden s ponedeljkom, drugo pa z nedeljo. Imena torek, četrtek in petek kažejo na teden, ki se začne s ponedeljkom, ime sredo pa na teden, ki se začne z nedeljo.

Tedni nimajo posebnih imen. Odkod pa izvirajo imena za mesece? Judje so rabili najprej feničanska imena, nato števila, slednjič pa babilonska imena. Mi rabimo navadno imena, ki smo jih sprejeli od Rimljanov. Ti pa so poimenovali mesece nekaj po svojih bogovih, nekaj po številih, nekaj pa po velikih vladarjih. September, oktober, november, december pomenijo, sedmi, osmi, deveti in deseti mesec; Rimljani so imeli namreč prvotno le deset imen za mesece. Ostala imena so po bogovih in vladarjih, tako na primer julij po rimskem cesarju Juliju Cezarju, ki je reformiral tudi koledar. Mesec avgust ima ime po rimskem cesarju Oktavijanu Avgustu.

Poleg latinskih imen pa nam služijo za poimenovanje mesecev tudi domača imena. Ta imena imajo svoj izvor v opazovanju v prirodi ali pa v delih, ki jih opravlja kmet v dotičnih mesecih, ter so nam po večini povsem jasna. Mali traven in veliki traven padeta v čas, ko močno raste trava, rožnik je mesec rož, mali in veliki srpan sta čas žetve, vinotok čas trgatve, v listopadu, ko pada listje z dreves, pa se priroda že pripravlja k zimskemu počitku.

Leta štejemo danes po Kristusovem rojstvu. To štetje je, kolikor vemo, prvi uporabljal rimski opat Dionizij Eksignus l. 525. po Kristusu. Kesanje so ga posnemali razni zgodovinarji. Splošno pa se je razširilo najprej na Angleškem. Rimski papeži so ga uvedli šele koncem prvega tisočletja. Danes ga rabijo vsi kristjanski narodi.

Stari Rimljani so šteli od leta ustanovitve mesta Rima, to je od l. 753. pred Kristusom. Mohamedanci štejejo od hedšraha, to je od dneva, ko je pobegnil Mohamed iz Meke v Medino; to je bilo 15. ali 16. julija l. 622. po Kristusu.

Judje so šteli od različnih važnih dogodkov. V srednjem veku so vpeljali štetje od ustvaritve sveta, t. j. od l. 3761. pred Kristusom.

Kakor vidimo, tudi v časovnem štetju ni enotnosti na svetu. Društvo narodov se bavi z mislijo, uvesti nov način časovnega štetja, ki naj bi ga sprejele vse v društvu včlanjene države.

ZANIMIVOSTI

× Morilka moških. V neki čikaški ulici so našli nedavno prestreljeno truplo Georga Rigginsa. V njegovem žepu so dobili ljubavna pisma, katera mu je pisala Jessie Laffertyjeva, žena, znana na policiji kot smrtonosna ljubica. Georg Riggins je šesta žrtev, katero je spravila ljubezen do lepe 28letne ženske v grob. Pred šestimi leti so se policijska oblastva prvič zanimala za Laffertyjevo. Njen mož je imel v Chicagu igralnico in žena ga je zapustila ter se preselila k Jimmu Shupeju. Nekaj dni po njenem odhodu so našli njenega moža v salonu mrtvega. Imel je prestreljeno srce. Kmalu je pa Jessie zapustila svojega ljubčka in se preselila k vlomilcu Thomasu Nicholsu. Čez nekaj dni so našli Nicholisa umorjenega v parku. Njegovo mesto kot ljubčka je zasedel njegov prijatelj Jonny Bowman, katerega je kmalu zadela ista usoda kakor njegove predhodnike. Jessie se je vrnila končno k prvemu ljubčku, katerega je enako kmalu spravila v grob. Ustrelil ga je neznan moški iz avtomobila, katerega je šofirala maskirana dama. Nekaj tednov pozneje so našli na cesti truplo moža, katerega so zadnje čase večkrat videli z lepo damo. Končno si je Jessie izbrala Georga Rigginsa, ki je tudi plačal ljubezen z glavo. Čudno je pa, da policija ne more dokazati, da je lepa Jessie v zvezi z umori, čeprav je osumljena, da je spravila posredno ali neposredno v grob svojega moža in vse svoje ljubčke.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Nevihita.

Mati (otroku): «Vidiš, Polda, kako se ljubi Bogec krega.»

Otrok (začuden): «Mama, ali ima Bog tako velika usta, da tako ropota?»

Otroški pogovori.

Tonček: «Kadar se bom jaz ženil, bom vzel Jurkovo mamico.»

Mihec: «Kadar se bom pa jaz, bom pa rajši vzel sosedovega junca, bom vsaj meso jedel...»

Obrambno sredstvo.

Zdravnik: «Zakaj se vedno tako pačiš, kadar jemlješ zdravilo? Zdravilo je vendar sladko!»

Jurček (tiho): «Vem, gospod zdravnik, toda moja sestra, ta sladkosnedica, bi mi ga gotovo izpila, če bi to vedela...»

Gorenjska.

Tujec, ki se je peljal s kamniškim vlakom, je vprašal sopotnika, koliko je ura.

«Ne vem,» mu je odmgulil. «Na tem vlaku vam ni treba gledati na uro.»

«Kam pa naj gledam?»

«Na pratiko!»

BOLEZNI

kot prehlad, španska hripa, artite, revmatizem, živčne in druge bolezni najlaže dobijo oni, katerih kri vsebuje mokračno kislino. Omenjeni strup se pri hladnem in vlažnem vremenu zgoščuje ter ovira in zatvarja kapilarne cevi dihalnih organov in krvotoka, vpliva razdražujoče na poslednje in čisto dovede tudi do vnetja, kar je vsekakor opasno za organizem. Da se obvarujemo teh bolezni ter tudi za njih lažje lečenje je potrebno, da od časa do časa očistimo kri ter izločimo iz nje mokračno kislino. To se najbolje doseže s pomočjo svetovno priznanega čistila «Kalefluid» D. Kaleničenka. Ta razkrajja in odstranjuje mokračno kislino in druge strupene materije iz organizma, kateri so vzrok vsakovrstnih opasnih bolezni. Zaradi tega je «Kalefluid» potreben vsem slabotnim, in sicer od raznih bolezni, vsled slabe prehrane ali slabe želodčne prebave, pomanjkanja spanja, duševne ali fizične protutrujenosti, živčne prenapetosti, prevelikih brig itd.

Brezplačno in franko se pošilja nov način pomlajenja in lečenja organizma, okrepitev moči, zdravja, delovne sposobnosti in neutrudljivosti. Obrniti se je na: Beograd, Kralja Milana 58, Miloš Marković.

«Kalefluid» se dobiva v vseh lekarnah in drogerijah.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 7 Din. Zenitni oglasi, dopisovanja in trgovski oglasi vsaka beseda 1 Din. Za pošiljanje ponudb in dajanje naslovov se posebej 2 Din. Znesek je priložiti enočito.

Oglasni oddelček «DOMOVINE», Ljubljana, Prešernova ulica št. 4.

Telefon št. 3492.

Mala hiša z vrtom

se zaradi preselitve takoj proda. Poizve se pri FERDU LAZNIKU, kolarstvo, Radeče.

392

1000 DINARJEV

Vam plačam, če z Ria-Balzamom ne odpravite kurjih oces, bradavic, trde kože itd. v treh dneh. Lonček 10 Din (predplačilo v pismu) 18 na povzetje pošlje: R. Cotič, Ljubljana VII., Kamniška št. 10 a. Zastopnikom, drogerijam, lekarnam velik popust.

8

Srečno Novo leto

želi vsem cenjenim odjemalcem, prijateljem in znancem ter se priporoča za nadaljnjo naklonjenost

F. SENČAR

trgovina mešanega blaga, nakup jajc, sirovega in kuhanega masla, suhih gob, vinskega kamna, svinjskih kož in vseh poljskih pridelkov. Zamenjava bučnic in solčnice za bučno olje. Zamenjava pšenice za moko.

Mala Nedelja in Ljutomer.

IVAN MEDIC

Industrija perila, NOVO MESTO.

Ob prevzemu tvrdke Povh & Medic se zahvaljujem vsem cenjenim odjemalcem za naklonjenost ter upam, da mi boste isto izkazali tudi nadalje. Potrudil se bom, da Vas v bodoče postrežem v Vaše popolno zadovoljstvo ter Vam želim

srečno in veselo Novo leto.

Pravilna pot, ki vodi do ozdravljenja živcev!

Bolni, izčrpani živci grenijo življenje, povzročajo mnogo trpljenja, kakor zbadanje, nadležne bolečine, omedlevico, strašljivost, šumenje v ušesih, motnjo pri prebavi, jezljivost, pomanjkanje volje za delo in druge slabe pojave.

Moja ravnokar izšla poučna razprava Vam kaže pravo pot, kako se boste osvobodili vseh teh bolečin. V njej so opisani vsi vzroki, postanek in zdravljenje živčnih bolezni po dolgoletnih izkušnjah.

Ta evangelij zdravja pošljem vsakomur **popolnoma zastonj,**

če ga zahteva od doljnega naslova.

Tisoče zahvalnic potrjuje edini obstoječi uspeh neumornega in vestnega iskajočega dela za dobrobit bolehačega človeštva. Kdor spada k veliki četi živčno bolnih in kdor boluje na teh mnogoštevilnih pojavih, si mora nabaviti mojo knjižico utehe!

Prepričajte se sami,

da Vam ničesar neresničnega ne obljubljam, ker pošljem vsakomur, ki mi piše, popolnoma brezplačno in franko poučno razpravo. — Zadost.,e dopisnica na:

August Märzke, Berlin-Wilmersdorf, Bruchsalterstrasse 5., Abt. 321

Naloga.

Mati (učencu prvega razreda ljudske šole): -Še danes moraš napisati deset „i“, ki si jih dobil za nalogo!

Sinko: «Ah, mamica, tako sem zaspan, da bom danes napisal le črtice, jutri zjutraj pa bom pripisal še pike...»

Listnica uredništva

Viševk. Slika ni bila dovolj jasna.

Dvokolesa najboljših svetovnih znamk v veliki izbiri zelo poceni. Najnovejši modeli otroških vozičkov od preprostega do najfinjšega. In igračni vozički v zalogi. Več znamk šivalnih strojev najnovejših modelov, deli in pnevmatika. Ceniki franko. Prodaja na obroke.

TRIBUNA "F. B. L.", tovarna dvokoles in otroških vozičkov
Ljubljana, Karlovska cesta šte. 4.

Zahtevajte brezplačni
CENIK

4 dni na poskušnjo, ako ne ugađa se vrne denar

Elegantna

plitka, dobra in cenena ura

Din 99-

3letno jamstvo.

Enaka ura v boljši izdelavi

Din 120-

3letno jamstvo. 243

H. Kiffmann, Maribor 143-c

Razpošilja se le proti povzetju

L. Mikuz
LJUBLJANA, Mestni trg 15
DEŽNIKI

NA MALO

NA VELIKO

Ustanovljeno 1839

52

Telefon 2282

Srečno in veselo Novo leto 1930.

želi svojim odjemalcem in prijateljem

Medić - Zankl

tovarna olja, firneža, lakov in barv, d. z. o. z.

Lastnik **Franjo Medić**

LJUBLJANA - MEDVODE, MARIBOR,
NOVI SAD

J. STJEPUŠIN

ZAGREB, JURJEVSKA 57

prporoč

boljše tamburice, strune, partiture, šole in ostale potrebščine za vsa glasbila.

Odlikovan na pariški izložbi

Ceniki franko

Glasbila direktno iz tovarne!
Zahtevajte takoj naš
brezplačni cenični katalog!

MEINEL & HEROLD
tovarna glasbil, gramofonov
in harmonik

podr. MARIBOR št. B-104.

Violine od 95 Din, Mandoline od
136 Din, Gitare od 207 Din,
Ročne harmonike od 65 Din,
Gramofoni od 345 Din,
Tamburice od 98 Din

Svojim cenjenim gostom
prav srečno Novo leto

Restoracija **6** „pri šestici“

Rozi Zalaznik

Živinorejcem

priporočamo zanje jako koristno knjigo

Prva pomoč
ponesrečenim živalim.

Napisal jo je živinozdravnik prof. dr. Kern. Okrašena
je s 93 zelo poučnimi slikami in ima nasledno vsebino:

Sestava živalskega telesa, zdravila obkladki, masiranje, drgnjenje, o načinu, kako se žival prisili, da je mirna, o dviganju padlih ali bolnih živali, o ranah ter kaj je storiti v raznih slučajih nagle obolesi, kot pri poškodovanju rogov, poskodb, kopita in zakovanju, pri prislu med parklji, opeklini, strelu, zlomu kosti, zvrtju, izčlenjenju, izpadu porodnice in maternice, izpadu danke, vnetju vimega, uriski, zaprtju, koliki, napevanju goveda in ovca, pri tuhih predmetih v požiralniku, pretresu možgan, solnčarici, nevarnosti zadušitve, zastrupitvi, ozebljenju, postopanju s popkom, mrzlici, omedlevici, kužnih boleznih itd.

Vsak lastnik živali, ki se hoče obvarovati škode pri ponesrečenih živalih, bi moral imeti to knjigo.

Knjiga, ki velja s poštnino vred Din 36+50, se naroča

**v knjigarni Tiskovne zadruge
v Ljubljani**

Prešernova ulica 54 (nasprotiglavne pošte)

Hranilnica mestne občine Brežice

Račun poštne hranilnice 10.704

V lastni hiši št. 27

Telefon št. 13

187

nudi popolno varnost za vse vloge, ker jamči za iste razen hranilničnega premoženja
mestna občina Brežice z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo.
Tudi rentni davek plača hranilnica sama.

Strankam se pošljejo na željo poštne položnice za brezplačno nalaganje denarja.

Dovoljuje posojila na vknjižbo, proti poroštvu in zastavi vrednostnih papirjev, kakor kredite v tekocem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Uradni dnevi vsak dan, razen nedelj in praznikov od 8. do 12. in od 14. do 19. ure.

Samo 49 Din

St. 125 budilka, 16 cm visoka, dobro kolesje, 3letno jamstvo. — St. 105, ista, 19 cm visoka, Din 64+20. — St. 106, ista z radijskimi kazalci in urnikom, Din 76. — St. 120, kovinska žepna ura z dobrim kolesjem, pooljena in regulirana, 3letno jamstvo, Din 44. — St. 121, ista z radijskim urnikom in kazalci, Din 58.

Katalog gratis in franko!

H. SUTTNER, Ljubljana 5

Prešernova ulica št. 4

Lastna protokolirana tovarna ur v Svici